

หลักการสมคบกันกระทำความผิดตามกฎหมายคอมมอน ลอร์

หลักการสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) เป็นหลักกฎหมายคอมมอน ลอร์ กำเนิดขึ้นครั้งแรกในประเทศอังกฤษ เพื่อความเข้าใจในหลักการสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) ในบทนี้ผู้เขียนจะได้กล่าวถึงวิวัฒนาการของหลักการสมคบกันกระทำความผิด ความหมายและประเภทของหลักการสมคบกันกระทำความผิด โครงสร้าง ความผิดของหลักการสมคบกันกระทำความผิด ผู้สมคบกันกระทำความผิดตลอดจน ความรับผิดในการสมคบกันกระทำความผิด และข้อจำกัดความรับผิดเกี่ยวกับการสมคบกันกระทำความผิด โดยลำดับดังนี้คือ

3.1 วิวัฒนาการหลักการสมคบกันกระทำความผิด

กำเนิดหลักการสมคบกันกระทำความผิด

ในระหว่างศตวรรษที่ 13 กฎหมายคอมมอน ลอร์ มีวิธีดำเนินคดีอาญาอยู่ 2 วิธี¹ วิธีแรกโจทก์จะยื่นคำฟ้องต่อศาล ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นการให้คู่ความต่อสู้กันเอง ศาลจะเป็นผู้ควบคุมให้ทั้งสองฝ่ายต่อสู้กันตามกฎหมายที่ตั้งไว้ ส่วนอีกวิธีคือ รัฐจะเข้ามาได้สวนมูลฟ้องก่อน ซึ่งต่อมาวิธีการนี้ได้พัฒนาไปสู่ระบบลูกขุน (Jury) ในปัจจุบัน และในการต่อสู้กันถือว่า เป็นการพิสูจน์ข้อเท็จจริง ฝ่ายที่แพ้จากการต่อสู้ จึงถือว่า เป็นผู้กระทำความผิดและถูกลงโทษ ดังนั้น การรับผิดตามกฎหมายจึงขึ้นอยู่กับผลของการต่อสู้กัน

และจากผลอันนี้จึงทำให้มีการนำวิธีการฟ้องเท็จไปใช้ในทางที่ผิดขึ้น กล่าวคือ ได้มีการฟ้องเท็จต่อผู้ที่เป็นศัตรูของตน หรือได้มีการยั่วยุให้เด็กซึ่งมีอายุต่ำกว่าเกณฑ์ที่จะต้องรับผิดในทางอาญาฟ้องเท็จต่อศัตรูของตนแทน ซึ่งการฟ้องเท็จเช่นนี้ ผู้ฟ้องเท็จต่อศัตรูของตน หรือผู้ที่

¹ Sayre, Francise B. "Criminal Conspiraey". in Harv. L. Rev. 35 (1922), P 394

ย้ายให้เด็กที่มีอายุต่ำกว่าเกณฑ์ที่ต้องรับผิดชอบอาญาฟ้องเท็จไม่เสี่ยงต่อความรับผิดชอบ กล่าวคือ
 ในกรณีที่ไม่น่าว่าจะชนะในการต่อสู้ก็จะมีภาระฟ้องเท็จด้วยตนเอง แต่ถ้าไม่น่าว่าจะต่อสู้ชนะก็
 จะย้ายให้เด็กอายุต่ำกว่าเกณฑ์ที่ต้องรับผิดชอบฟ้องเท็จต่อศัตรูของตนแทน

ด้วยเหตุนี้ พระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 1 จึงได้ทรงแก้ไขกฎหมายขึ้นในปี ค.ศ. 1285
 โดยได้บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) ขึ้น เพื่อจุดประสงค์
 ในการแก้ไขการนำกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ถูกนำไปใช้ในทางที่ผิด² ในรัชสมัยของ
 พระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 1 นี้ก็ได้บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการสมคบกันกระทำความผิดขึ้น 3 ฉบับ³
 และฉบับที่สำคัญและมีชื่อเสียงมากที่สุดคือ กฎหมายเกี่ยวกับการสมคบกันกระทำความผิด ฉบับที่ 3
 ซึ่งเป็นการสังคายนากฎหมายฉบับเก่าที่ไม่รัดกุม และได้ให้คำจำกัดความของ การสมคบกันกระทำ
 ความผิด (CONSPIRACY) ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมีหลักการว่า

ผู้สมคบกระทำความผิด (CONSPIRATOR) หมายถึง บุคคลที่สมรู้ร่วมคิด หรือมี
 ความเกี่ยวข้องกันโดย การสาบาน (Oath) โดยข้อตกลง (Covenant) หรือโดยสัญญาผูกพัน
 อย่างเป็นทางการอื่น (Other Alliance) ว่า จะให้การช่วยเหลือหรือให้ความสนับสนุนในการฟ้องเท็จ
 เพื่อแก้แค้นผู้อื่น หรือโดยเจตนาร้ายที่จะ เสนอคำฟ้องต่อศาลเพื่อกลั่นแกล้งบุคคลอื่น หรือเป็นต้นเหตุ
 ให้มีการฟ้องเท็จต่อบุคคลอื่นหรือเพื่อบิดเบือนคำฟ้องให้เป็นเท็จ หรือยืนยันคำฟ้องเท็จนั้น เช่น
 กระทำการอันเป็นเหตุให้เด็กซึ่งไม่อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องรับผิดชอบอาญาฟ้องคดีอาญาผู้อื่น เพื่อให้ผู้อื่นนั้น
 ต้องรับโทษจำคุก หรือต้องรับโทษหนักขึ้น หรือการเก็บเงินค่าคุ้มครอง หรือค่าธรรมเนียม
 เพื่อช่วยเหลือสมาชิกหรือพรรคพวกที่สมคบกันเพื่อใช้ในการบิดเบือนหรือบิดบังความจริงทั้งผู้ให้และผู้
 ได้รับความเสียหาย⁴

² LaFave, Wayne R. and Scott, Austin W. Criminal Law.
 (New York : West Publishing Co., 1983), P. 454.

³ First Ordinance of conspirators, 1292, 20 Edw. I;
 Second Ordinance of conspirators, 1300, 28 Edw. I;
 Third Ordinance of conspirators, 1305, 33 Edw. I

⁴ Sayre, Francise B. "Criminal Conspiracy". P. 396.

ในปี ค.ศ. 1330 ซึ่งเป็นรัชสมัยของพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 3 ก็ได้มีการบัญญัติกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการสมคบกันกระทำความผิดขึ้น โดยกำหนดให้ศาลมีอำนาจในการไต่ถาม(Enquire) รับฟังข้อเท็จจริง(Hear) และตัดสินคดี(Determine) ด้วยเหตุนี้หลักการสมคบกระทำความผิด(CONSPIRACY) จึงไม่มีที่มาเหมือนกับกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดทั่วไปตามกฎหมายคอมมอน ลอว์ และก็ไม่มีที่มาจากขนบธรรมเนียมหรือจารีตประเพณีของชาวนอร์แมน (Norman) ซึ่งเป็นเผ่าที่พิชิตอังกฤษในยุคแรก แต่กฎหมายการสมคบกันกระทำความผิดสืบทอดมาจากสมัยของพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 1 ที่ทรงบัญญัติกฎหมายขึ้นกฎหมายการสมคบกันกระทำความผิดในสมัยแรกได้บัญญัติลักษณะความผิดไว้ชัดเจนและมีความหมายที่แคบ กล่าวคือเป็นความผิดที่จำกัดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาความของศาลเท่านั้น ซึ่งเป็นเรื่อง เฉพาะการสมคบกันเพื่อฟ้องเท็จหรืออุทธรณ์เท็จหรือฟ้องคดีที่ไม่มีมูลต่อศาล และในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับการสมคบกันกระทำความผิดก็ไม่ต้องออกหมาย (Writ) ซึ่งหมายของศาล (Writ) เป็นพระบรมราชโองการสั่งให้จำเลยมาศาล⁵ ในยุคต่อมาก็ได้พัฒนาให้มีการออกหมายสำหรับการสมคบกันกระทำความผิด (Writ of Conspiracy) ขึ้น เพื่อพิจารณาความมุ่งร้ายในการที่จะดำเนินคดีต่อผู้อื่น โดยทั่วไปการสมคบกันกระทำความผิดในยุคนั้น ค่อนข้างที่จะใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียกร้องค่าเสียหายทางแพ่งมากกว่าที่จะบัญญัติให้เป็นความผิดทางอาญา⁶

ในปี ค.ศ. 1351 ศาลก็ได้ขยายความหมายของการสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) ให้กว้างขึ้น โดยให้หมายรวมถึง การสมคบกันเพื่อกระทำการอันผิดกฎหมาย (Illegal) และการกดขี่ข่มเหงผู้อื่นโดยไม่มีเหตุอันควรด้วย⁷ ในรัชสมัยของพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 3 และพระนางเจ้าอลิซาเบท กฎหมายต่าง ๆ ก็ได้ถูกบัญญัติขึ้นเพื่อปราบปรามการสมคบกันเพื่อวัตถุประสงค์หลายอย่าง เช่น เพื่อปราบปรามพวกกบฏ เพื่อรักษา

⁵ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. "สกุลกฎหมายคอมมอน ลอว์" ใน ระบบกฎหมายไทยและต่างประเทศ. 2 เล่ม. (กรุงเทพมหานคร : บริษัทวิคตอรีเพาเวอร์พอยท์จำกัด ,2528), หน้า 227.

⁶ Stephen, History of Criminal Law, ch 8, quoted in Sayre, Franrise B. "Criminal Conspiracy". P. 396

⁷ Anon., Year Book, Ibid., p. 397

ความสงบเรียบร้อย เพื่อป้องกันการขึ้นราคาสินค้า และเพื่อปราบปรามการสมคบกันทำนอง
 เช่นว่านั้น แต่อย่างไรก็ตามการสมคบกันเพื่อฟ้องเท็จต่อบุคคลอื่นจะยังไม่เป็นความผิดสมบูรณ์
 จนกว่าบุคคลผู้ถูกฟ้อง เท็จนั้นจะ ได้ถูกฟ้องและได้ปล่อยตัวให้พ้นความผิดไป นั่นคือ การสมคบกัน
 กระทำความผิดจะยังไม่เกิดขึ้น จนกว่าจะมีการฟ้องคดี ซึ่งศาลก็ได้ยึดหลักเช่นนี้ในการ
 ตัดสินคดีตลอด 3 ศตวรรษ โดยไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักการใดเลย

หลักการสมคบกันกระทำผิดในช่วงศตวรรษที่ 16 - 18

ในปลายศตวรรษที่ 16 ศาลก็ได้ผ่อนคลายความเคร่งครัดของกฎหมายการสมคบกันกระทำ
 ความผิดซึ่งก่อนหน้านี้ถูกใช้อย่างจำกัด โดยในรัชสมัยของ พระเจ้าเจมส์ที่ 1 Chief
 Justices Popham ก็ได้กลับไปพิจารณาคดีเก่าที่ตัดสินไว้ในปี ค.ศ. 1574 ซึ่งศาลที่ตัดสิน
 คดีนั้นได้เสนอแนะให้พิจารณาการสมคบกันกระทำผิดได้แม้จะไม่ได้บรรยายฟ้องในความผิดฐานนี้
 หรือแม้แต่คณะลูกขุนจะยังไม่ได้พิจารณาข้อเท็จจริงในการสมคบกันกระทำผิดไว้ และต่อมา
 ในปี ค.ศ. 1611 ศาลสตาร์ เชมเบอร์ (Stare Chamber) ก็ถือหลักการเช่นเดียว
 กันนั้นในการตัดสินความในคดี Poutterers' Case โดยจำเลยได้ร่วมกันฟ้องเท็จต่อศาล
 กล่าวหาว่านาย Stone ได้กระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ผู้อื่น แต่ตามข้อเท็จจริงแล้วได้
 ความว่า นาย Stone เป็นผู้บริสุทธิ์ ไม่ได้กระทำการปล้นทรัพย์ผู้อื่น คณะลูกขุน (Jury)
 จึงปฏิเสธไม่รับฟ้องคดี ต่อมานาย Stone จึงได้ฟ้องกลับเรียกค่าเสียหายในการที่ถูกฟ้องเท็จ
 ศาลได้ตั้งประเด็นว่า จำเลยมีความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) หรือไม่
 จำเลยให้การต่อสู้ว่า การกระทำของจำเลยยังไม่ถือว่าเป็นได้สมคบกันกระทำความผิด
 (CONSPIRACY) เพราะยังไม่มี การออกหมายสำหรับความผิดฐานสมคบ (Writ of Conspiracy)
 เพื่อให้ นาย Stone ต้องรับโทษ และคณะลูกขุน (Jury) ก็ปฏิเสธไม่รับฟ้องคดีด้วย จึงถือ
 ไม่ได้ว่า มีการฟ้องเท็จกล่าวหาว่า นาย Stone กระทำความผิด

แต่ศาล Stare Chamber ก็ถือว่า การสมคบกันของจำเลยเช่นนี้เป็นการสมคบกัน
 เพื่อกระทำความผิด (CONSPIRACY) แล้ว

จากการตัดสินคดีนี้ จึงถือได้ว่า เป็นบันไดขั้นแรกที่ขยายความหมายของหลัก
 การสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) ให้กว้างขวางขึ้น และก็เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้
 หลักการสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) ขาดความแน่นอน แต่อย่างไรก็ดี ในคดี

Poutterres' Case นี้ก็เกิดหลักกฎหมายการสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) ขึ้นว่า "สาระสำคัญของหัวใจของหลักการสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) คือ การตกลงกัน (Agreement) แม้ว่าจะยังไม่ได้กระทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการตกลงกันก็ถือว่ามีความผิดแล้ว

ในศตวรรษที่ 17 ศาลก็ได้ขยายขอบเขตของหลักการสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) ให้กว้างขึ้นกว่าเดิมอีก โดยกำหนดการสมคบกันกระทำความผิดนั้น ให้หมายความรวมถึง การสมคบกันเพื่อกระทำความผิดทั้งหมด ไม่ว่าจะ เป็นความผิดอาญาที่ไม่ร้ายแรง (Misdemeanors) หรือเป็นความผิดอาญาที่ร้ายแรง (Felony) ซึ่งการขยายขอบเขตความรับผิดของหลักการสมคบกันกระทำความผิดนี้ เพื่อต้องการยกเลิกศาลสตาร์ เชมเบอร์ (Stare Chamber) ซึ่งกำหนดให้ศาลดิงส์เบนซ์ (King's Bench) ทำหน้าที่พิจารณาเฉพาะคดีอาญาที่ไม่ร้ายแรง (Misdemeanors) กล่าวคือ ในศตวรรษที่ 16 พวก ทิวเดอร์ (Tudor) ซึ่งนิยมเผด็จการได้ใช้พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์อย่างกว้างขวาง และในส่วนคดีอาญา ศาลสตาร์ เชมเบอร์ (Star Chamber) ได้ใช้วิธีการลงโทษผู้กระทำความผิดที่รุนแรงเพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขในบ้านเมือง ซึ่งเป็นช่วงหลังจากได้เกิดสงครามกลางเมือง ซึ่งวิธีการนี้เป็นการคุกคามเสรีภาพของประชาชน ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกว้ากกฎหมายไม่มีความยืดหยุ่น และไม่ยุติธรรม ต่อมาจึงได้มีการนำหลักกฎหมายศาสนา (Moral Law) มาใช้ในการพิจารณาคดีเพื่อให้ประชาชนเห็นว่ากฎหมายมีความยืดหยุ่น และมีความยุติธรรม ด้วยเหตุนี้ศาลจึงใช้ศีลธรรมปะปนกับกฎหมาย และยึดถือรูปแบบของคำฟ้องและหมายก่อนพิจารณาถึงการกระทำว่า ถูกหรือผิด

ในตอนปลายศตวรรษที่ 17 ศาลจึงมีแนวโน้มที่จะลงโทษการกระทำที่ขัดต่อศีลธรรม เช่นเดียวกับการกระทำที่ขัดต่อกฎหมาย ดังนั้นศาลจึงได้มีการลงโทษการกระทำที่ขัดต่อศีลธรรมในข้อหาสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) เช่นการกระทำที่ผิดกฎหมาย และก่อนสิ้นศตวรรษที่ 17 ก็เกิดแนวความคิดว่า "การสมคบกันอาจต้องรับผิดทางอาญาได้ แม้ว่าวัตถุประสงค์ของการสมคบจะไม่เป็นความผิดอาญา"

ในศตวรรษที่ 18 คำจำกัดความของการสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) มีการใช้ถ้อยคำที่เคลือบคลุมไม่ชัดเจน โดย HAWKINS เขียนไว้ในหนังสือ PLEAS OF THE CROWN ซึ่งพิมพ์ในปี ค.ศ. 1716 โดยกล่าวถึง การสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY)

ว่า "การสมคบกันซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลที่สามโดยมิชอบ (Wrongfully) ถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมาย COMMON LAW"⁸ ซึ่ง HAWKINS ก็ไม่ได้ให้ความหมายของคำว่า "โดยมิชอบ" (Wrongfully) ไว้ จึงอาจหมายถึง ความหมายทางอาญา (Criminal Means) ละเมิด (Tortious) หรือผิดศีลธรรม (Immoral) ก็ได้ ซึ่งสาเหตุที่ HAWKINS กล่าวไว้เช่นนี้อาจเป็นเพราะความต้องการให้เป็นเช่นนั้น หรือเพราะว่าระหว่างศตวรรษที่ 17 และ 18 มีการใช้หลักศีลธรรมปะปนกับกฎหมาย หรืออาจเป็นเพราะ การใช้ถ้อยคำเช่นนี้ ทำให้การคัดค้านน้อยลง หรือเป็นการยากที่จะคัดค้านหลักการสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) ก็ได้

แต่จากความไม่ชัดเจนของหลักการสมคบกันกระทำความผิดของ HAWKINS นี้ ทำให้มีการตีความในทางที่ผิด เช่นดัง ในคดี REX V. EDWARD⁹ ซึ่งจำเลยได้ถูกฟ้องในข้อหาสมคบกันเพื่อจะแต่งงานกับหญิงยากจนในอีกตำบลอื่น เพื่อจะให้หญิงนั้นช่วยให้ไม่ต้องรับผิดต่าง ๆ ในตำบลที่ตนได้อาศัยอยู่ จำเลยให้การปฏิเสธโดยอ้างว่า ไม่อาจฟ้องบุคคลที่สมคบกันเพื่อกระทำการอันไม่ใช่อาชญากรรม (A CRIME) และต่อสู้ว่า การพิจารณาคดีก็ไม่มีผลแยกให้เห็นชัดถึงความแตกต่างระหว่างศีลธรรมกับกฎหมาย แต่ศาลก็พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดโดยให้เหตุผลว่า การสมคบกันเพื่อกระทำการอันชอบด้วยกฎหมาย เพื่อผลของการกระทำเป็นการอันมิชอบด้วยกฎหมายก็เป็นเหตุให้ฟ้องคดีได้

ส่วนคดีอื่นที่สนับสนุนหลักการของ HAWKINS คือ คดี REX V. JOURNEYMENT TAILORS¹⁰ โดยจำเลยถูกฟ้องในข้อหาสมคบกันเพื่อขึ้นราคาผ้าจ้างตัดผ้า ศาลได้แสดงความคิดเห็นในการตัดสินว่า การสมคบกันทุกชนิดเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย แม้ว่าโดยเนื้อหาของการทำนั้นเป็นการชอบด้วยกฎหมายถ้าไม่ได้สมคบกัน แต่อย่างไรก็ดี แม้ว่าคดี REX V. JOURNEYMENT TAILORS จะมีผู้อ้างว่า สนับสนุนหลักการของ HAWKINS ก็ตาม แต่ในขณะที่นั้นก็มิพบบัญญัติให้อำนาจที่จะลงโทษช่างตัดเสื้อที่ตกลงกันขึ้นค่าจ้างหรือลดชั่วโมงทำงานลงอยู่แล้ว ดังนั้น การกระทำของช่างเย็บผ้านี้ นอกจากจะมีความผิดตามกฎหมายเฉพาะแล้ว ยังมีความผิดฐานสมคบด้วย

⁸ HAWKINS, PLEAS OF THE CROWN (1716), Ibid., p. 402.

⁹ 8 Mod. 320 (1724), Ibid., p. 403.

¹⁰ 8 Mod. 10 (1721), Ibid.

นอกจากในคดีเกี่ยวกับการฉ้อโกงแล้ว ก็ได้มีการนำหลักการสมคบกันกระทำความผิดของ HAWKINS ไปตัดสินคดีอื่น ๆ ด้วย ในปลายศตวรรษที่ 17 จนถึงต้นศตวรรษที่ 18 ก็ยังไม่มีกรแยกหลักเกณฑ์ให้ชัดเจนคำพิพากษาส่วนใหญ่ ก็ยังยึดมั่นตามหลักเกณฑ์เก่า ๆ ที่ยึดถือมาโดยไม่อาจฟ้องความผิดฐานสมคบได้ ถ้าวัตถุประสงค์ของการสมคบหรือวิธีการที่ใช้ไม่เป็นความผิด (Criminal)

ในปี ค.ศ.1755 หลักการสมคบกันกระทำความผิด ของ HAWKINS ได้ถูกตีพิมพ์ในหนังสือ BURN'S JUSTICE¹¹ และก็มีผู้นิยมอ่านกันอย่างกว้างขวางในศตวรรษที่ 18 และ 19 จึงเป็นหลักการทางกฎหมายที่ยอมรับกันอย่างมาก ต่อมาหลักการของ HAWKINS นี้ก็ได้ถูกพิมพ์อีกในหนังสือ WILSON'S WORKS¹² และ CHITTY¹³ ก็ได้เขียนถึงหลักการของ HAWKINS ในหนังสือ CRIMINAL LAW ว่า "การสมคบกันอันมิชอบเพื่อก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นเป็นความผิดอาญา (Misdemeanors) ตามกฎหมาย COMMON LAW ไม่ว่าจะกระทำโดยเจตนาที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สิน บุคคล หรือต่อชื่อเสียงของผู้อื่น" และในหนังสือ BLACKSTONE'S COMMENTARIES ของ CHRISTIAN¹⁴ ก็ได้เขียนถึงหลักการสมคบกันกระทำความผิดไว้ว่า "การสมคบกันเพื่อก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นการก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลคนเดียวหรือหลายคน หรือการสมคบกันเพื่อกระทำการอันมิชอบด้วยกฎหมายย่อมมีความผิดฐานสมคบ" และพร้อมกันนี้ท่าน LORD DENMAN ก็ได้กล่าวไว้อย่างน่าสนใจถึงหลักการสมคบกันกระทำความผิดว่า "การสมคบกันกระทำความผิดที่จะฟ้องคดีนั้น ต้องเป็นการสมคบกันเพื่อกระทำการอันมิชอบด้วยกฎหมาย หรือเพื่อกระทำการอันชอบด้วยกฎหมาย โดยวิธีการอันมิชอบด้วยกฎหมาย"¹⁵

¹¹ Richard Burn, The Justire Of The Peace. Ibid., p. 404.

¹² James Wilson, Works, 118, Ibid.

¹³ Chitty, Criminal Law. Vol. 3, Ied., Ibid., p. 405.

¹⁴ Chistian. Blackstone's Commentaries. Vol. 4, P.136, Ibid.

¹⁵ Jones' Case. 4 B. & Ad. 345, 349 (1832), Ibid.

ดังนั้น เมื่อผู้พิพากษาได้ค้นพบหลักการสมคบกันกระทำความผิดของ HAWKINS นี้แล้ว ก็ยังเป็นการสะดวกในการตัดสินคดีของศาลมากขึ้น เพราะศาลไม่ต้องแสดงความเห็น เพียงถือตามหลักการของ HAWKINS ได้เลยโดยหลักการนี้ได้อำนาจแก่ศาลที่จะลงโทษตามกระบวนการยุติธรรมได้ เช่น กรณีการสมคบกันเพื่อกดขี่ข่มเหงประชาชนหรือทำให้ประชาชนเดือดร้อน ซึ่งตามความเป็นจริงแล้ว การกระทำของผู้สมคบกันอาจไม่เป็นการกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายหรือไม่เป็นความผิดตามกฎหมาย COMMON LAW ก็ได้ และบางคดีศาลก็ตัดสินว่าเป็นความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) โดยไม่มีการอ้างเหตุผลไว้เลย ดังนั้น เมื่อมีการกระทำความผิดใดขึ้น ในบางครั้งศาลไม่รู้ว่าจะตัดสินความอย่างไร ศาลก็จะใช้ความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) เป็นหลักในการตัดสิน ด้วยเหตุนี้ ความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) จึงเป็นทางออกในการแก้ปัญหาที่ยุ้งยากของศาล และได้มีการใช้ความผิดนี้กันอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตามอย่างไรก็ตามแม้ว่า ความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) จะถูกถือเป็นกระบวนการพิจารณาขั้นสุดท้ายก็ตาม แต่ข้อลำบากในการใช้ความผิดนี้ ก็คือ การใช้ถ้อยคำที่คลุมเคลือไม่ชัดเจน ซึ่งคำว่า "ไม่ชอบด้วยกฎหมาย" (Unlawful) อาจมีความหมายว่า "ความผิดอาญา" (Criminal) หรือหมายถึง "การทำละเมิด" (Tortious) ได้ ด้วยเหตุนี้ในศตวรรษที่ 18 จึงได้ถือตามแนวความผิดที่ผิดพลาดนี้ตลอดมา

หลักการสมคบกันกระทำความผิดในศตวรรษที่ 19 - 20

ในปี ค.ศ. 1832 คดีระหว่าง REX V. BYKERDIKE¹⁶ จำเลยได้ถูกฟ้องในข้อหาสมคบกันเพื่อข่มขู่ว่าจะมีการนัดหยุดงานระหว่างพวกลูกจ้างในบ่อถ่านหิน ถ้านายจ้างไม่ไล่ลูกจ้างอีกกลุ่มออกจากราน ซึ่งเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นหลังจากได้ยกเลิกกฎหมาย Combination Act of 1800 ซึ่งการยกเลิกกฎหมายฉบับนี้ มีผลจากการออกกฎหมาย The Act of 1824 and 1825 ซึ่งในคดี REX V. BYKERDIKE นี้ การกระทำของจำเลยแต่ละคนที่สมคบกันอาจถือว่าเป็นความผิด ตามบทบัญญัติที่ไม่ชัดเจนของกฎหมาย The Act of 1825 ซึ่งเป็นข้อห้ามทำร้ายหรือการขัดขวางทางการค้าผู้อื่น แต่ในการวินิจฉัยคดี ศาลมิได้ยกความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย The Act of 1825 ขึ้นพิจารณาเลย ศาลกลับถือว่าจำเลยเป็นผู้กระทำ

¹⁶ Rex V. Bykerdike, I Mood. & Rob. 179 (1832), Ibid., p. 406.

ผิดตามบทบัญญัติของการสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) โดยมีได้แถลงหรือแสดงความหมายใด ๆ จึงเสมือนกับว่า บุคคลจะต้องรับผิดชอบขึ้นอยู่กับ ความหมายของวิธีการกระทำ (The Means) หรือ วัตถุประสงค์ของการกระทำ (The Object) และก็มี การแจ้งให้คณะลูกขุน (The Jury) ทราบเพียงว่า "การสมคบกันเพื่อปลดคนงานออกจากงานเป็นข้อสันนิษฐานการฟ้อง...." คดีนี้แสดงให้เห็นถึง ความสะดวกกับอันตรายของหลักการที่ให้อำนาจศาลลงโทษบุคคลตามดุลพินิจของศาลเองว่าอะไร เป็นสิ่งที่คุกคามสวัสดิภาพของสังคม

เหตุการณ์ลักษณะคล้ายกันนี้ได้เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา คือ คดี STATE V. DONALDSON¹⁷ ซึ่งลูกจ้างได้ถูกฟ้องคดีในการสมคบกันเพื่อให้นายจ้างปลดลูกจ้างอีกกลุ่ม ออกจากงาน มิฉะนั้นลูกจ้างเหล่านี้จะเลิกสัญญาจ้าง หลังจากศาลได้พิจารณาปัญหาอย่างละเอียด แล้ว ก็ไม่พบความผิดจากการกระทำในแต่ละส่วนของจำเลย และในการอ้างถึงคดี REX V. BYKERDYKE ที่เกิดในประเทศอังกฤษเพื่อชี้ให้เห็นว่า การกระทำของจำเลยเป็นความผิด เพราะการกระทำของจำเลยส่วนหนึ่ง คือการสมคบกันซึ่ง เป็นการผิดกฎหมายและการสมคบกันนั้น ปรกติก็ทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน แต่ศาลของสหรัฐอเมริกา เห็นว่า "อาจเป็นเรื่องที่ถูกต้อง ถ้าจะกล่าวว่า การสมคบกันที่จะถือเป็นการสมคบกัน (CONSPIRACY) เป็นกรณีที่สมคบกัน โดยมีวัตถุประสงค์ที่มีขอบกฎหมาย ซึ่งมีแนวโน้มที่จะก่อความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น" ไม่เช่นนั้นแล้ว การฟ้องคดีซึ่งไม่เป็นความผิดตามกฎหมาย อาจเป็นความผิดฟ้องเท็จบุคคลอื่นได้ เพราะ เป็นการก่อความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น ด้วยเหตุนี้ การกระทำของลูกจ้างที่สไตรค์งานเพื่อบังคับให้นายจ้างเลิกจ้างลูกจ้างคนอื่นไม่ถือว่าเป็นการกระทำความผิด นอกจากจะกระทำเข้าหลักเกณฑ์ การสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) และในบางรัฐของอเมริกาก็ไม่ถือว่าเป็นการทำละเมิดด้วย แต่อย่างไรก็ดี ในคดี STATE V. DONALDSON นี้ ผู้พิพากษา CHIEF JUSTICE BEASLEY ก็ถือว่า การสมคบกันของจำเลยเพื่อสไตรค์งานเป็นการกระทำความผิด

ในรัฐ NEW HAMPSHIRE ศาลของรัฐนี้ก็พยายามอธิบายถึง การสมคบกัน แม้เพียงแต่ กระทำผิดศีลธรรม (Immoral Act) อาจถือว่าเป็นความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) ในคดี STATE V. BURNHAM¹⁸ ผู้พิพากษา JUSTICE GILCHRIST ได้กล่าวไว้ว่า

¹⁷ 32 N. J. L. 151 (1867), Ibid., p. 407.

¹⁸ 15 N.H. 396, 402, 403 (1844), Ibid., p. 408.

"การกระทำผิดศีลธรรมไม่อาจนำมาฟ้องคดีได้ ถ้าเป็นการกระทำของบุคคลเพียงคนเดียวและ
ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคมเช่นนี้กฎหมายก็ไม่เข้าไปเกี่ยวข้องด้วย แต่ถ้าการกระทำ
ผิดศีลธรรมได้กระทำโดยบุคคลหลายคนโดยวัตถุประสงค์ร่วมกัน และเพื่อประโยชน์และสนับสนุน
ในการตัดสินใจกระทำการนั้น ซึ่งถือได้ว่า เป็นส่วนสำคัญในการสมคบกันเช่นนี้ เพื่อรักษา
ความสงบเรียบร้อยของประชาชนและสังคม จึงต้องมีการหยุดยั้งการกระทำนั้น ๆ และในการ
ฟ้องคดีจะต้องบรรยายถึง วิธีการอันมิชอบด้วยกฎหมายด้วยเพื่อจะให้ความผิดฐานสมคบ
(CONSPIRACY) สมบูรณ์ ซึ่งก็เป็นการเพียงพอแล้ว ถ้าบรรยายถึง การกระทำที่ทุจริต
(Corrupt) การไม่ซื่อสัตย์ (Dishonest) การฉ้อโกง (Fraudulent) การทำผิดศีลธรรม
(Immoral) และการทำผิดกฎหมาย (Illegal)"

การพิจารณาหลักการสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) อาจทำให้เข้าใจ
ได้ยากยิ่งขึ้น ถ้าวัตถุประสงค์ของการสมคบกันและวิธีการที่ใช้ไม่เป็นความผิดอาญา ซึ่งกรณีเช่นนี้
ความผิดอาญาจะเป็นอย่างไร เพราะเพียงแต่การสมคบกันเท่านั้น มิใช่การกระทำความผิด ถ้า
วัตถุประสงค์มิใช่เพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมาย แต่เมื่อร่วมกันกระทำนั้นไม่เป็นความผิด จาก
ปัญหาที่ว่า พฤติกรรมแต่ละอย่างในตัวเองชอบด้วยกฎหมาย แต่เมื่อร่วมกันกระทำแล้วจะ เกิด
เป็นการกระทำที่มิชอบด้วยกฎหมายหรือไม่นั้น ได้มีการนำมาอธิบายเปรียบเทียบกับวิชาเคมี
กล่าวคือ ถ้าการกระทำแต่ละอย่างเป็นการชอบด้วยกฎหมาย เช่นเดียวกับ ธาตุ A B และ C
ที่ไม่มีพิษ แต่ถ้านำธาตุ A B และ C มาผสมกันเกิดเป็นสารประกอบขึ้นใหม่ คือ ธาตุ D ซึ่ง
มีพิษ ดังนั้น ในกฎหมายอาญา การกระทำที่แยกกันนั้นแต่ละการกระทำเป็นการชอบด้วยกฎหมาย
แต่เมื่อร่วมกัน ก็อาจเป็นภัยต่อสังคมได้ เช่น การที่บุคคลเพียงคนเดียวเดินเป่านกหวีดไปตาม
ถนนในเวลากลางคืน อาจไม่มีความผิด แต่ถ้าคนร้อยคนเดินเป่านกหวีดไปตามถนนในเวลากลางคืน
ย่อมมีความผิดก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่นได้ ดังนั้นความผิดที่เกิดขึ้นจะเห็นว่า ไม่ได้พิจารณา
เพียงแต่การกระทำ หรือวิธีการซึ่งทำให้เกิดผลเช่นนั้น หรือลักษณะหรือจำนวนของผู้กระทำเท่านั้น
แต่จะต้องพิจารณาถึงผลร้ายที่เกิดขึ้นต่อสังคมอันมีเหตุมาจากการกระทำนั้นด้วย

ในศตวรรษที่ 19 นี้ก็มีความคิดที่จะหาข้อสรุปหลักเกณฑ์การสมคบกันกระทำความผิด
(CONSPIRACY) กันอย่างกว้างขวางเพื่อแก้ไขความผิดพลาดในอดีตให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะ
เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการสมคบกันหรือวิธีการในการกระทำความผิด นักกฎหมายบางกลุ่ม
เห็นว่า การสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) รวมถึงการกระทำอันผิดศีลธรรมด้วย

บางกลุ่มเห็นว่า เป็นการร่วมกันกระทำจำกัดแค่การกระทำที่มีขอบข่ายกฎหมาย (Illegal Act) ซึ่ง การมีขอบข่ายกฎหมายนี้ให้หมายความรวมถึง การผิดสัญญา เช่น ละเมิดเป็นต้น แต่บางกลุ่มก็มีความเห็นว่า การสมคบกันกระทำความผิดหมายความรวมถึงการทำละเมิดทั้งหมดด้วย ในขณะที่บางกลุ่มมีความเห็นว่า การสมคบกันกระทำความผิดนี้ให้รวมถึงการทำละเมิดบางกรณีเท่านั้น ซึ่งความหลากหลายของความเห็นเกี่ยวกับ การสมคบกันกระทำความผิดนี้ เป็นผลให้เกิดการไม่สามารถคาดหมายกฎหมายได้ล่วงหน้า กล่าวคือ กรณีที่ การสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) หมายความรวมถึง การกระทำผิดศีลธรรมด้วย ศาลอาจพิพากษาลงโทษการฝ่าฝืนการกระทำก่อนขั้นที่ถือเป็นความผิดตามกฎหมายได้ ถ้าศาลเห็นว่า เพื่อประโยชน์ของสังคม ซึ่งก็จะ เป็นการกลับไปสู่ระบบความยุติธรรมโดยปราศจากกฎหมายได้ แต่ถ้าวการสมคบกันกระทำความผิด หมายความรวมถึง การทำละเมิดบางอย่างแล้วก็ไม่อาจแยกการกระทำละเมิดที่ทำให้การสมคบกันของจำเลยเป็นความผิดอาญา กับการสมคบกันที่ไม่เป็นความผิดหรือแม้แต่การพยายามกระทำความผิด ซึ่งก็เป็นความไม่แน่นอนของกฎหมายนั่นเอง แต่ถ้าวการสมคบกันกระทำความผิด หมายความถึง การทำละเมิดทุกกรณีแล้ว ความมุ่งหมายที่จะคาดหมายกฎหมายได้ล่วงหน้า ก็จะไม่บรรลุผล แต่จะเกิดวัตถุประสงค์ของกฎหมายอื่นขึ้น กล่าวคือ จะถือว่า การทำละเมิดโดยบุคคลมากกว่าหนึ่งคน เป็นการกระทำความผิดทางอาญา ซึ่งนอกจากศาลจะต้องกำหนดโทษทางอาญาแล้ว ก็ต้องกำหนดค่าสินไหมทดแทนในทางแพ่งอีกด้วย

ในต้นศตวรรษที่ 20 นี้ จึงเกิดความเห็นที่ขัดแย้งกันอย่างมากเกี่ยวกับ การสมคบกันเพื่อทำละเมิดนักกฎหมายบางฝ่ายเห็นว่า การสมคบกันของบุคคลหลายคนอาจก่อให้เกิดวัตถุประสงค์ขึ้นใหม่นอกจากละเมิดได้แม้ว่าก่อนการสมคบกันนั้น จะไม่ได้มีความคิดที่จะกระทำความผิดอาญาขึ้น แต่ความเห็นนี้ก็ถูกคัดค้านเป็นอย่างมากโดยอ้างว่า เป็นการวางหลักการสมคบกระทำความผิด (CONSPIRACY) ที่กว้างขวางจนเกินไป¹⁹ ดังนั้น การสมคบกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อทำละเมิดจึงไม่ถือว่า เป็นการกระทำความผิดอาญาอีกต่อไป

จากอดีตที่ผ่านมา ย่อมแสดงให้เห็นว่า ศาลได้พยายามค้นหากฎหมาย คำพิพากษาในอดีตก่อน ๆ ย่อมชี้ให้เห็นถึงความคลี่คลายของความเห็นที่ขัดแย้งกัน และเป็นการแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาของกฎหมายเกี่ยวกับความเห็นของศาล ในรูปแบบของการศึกษาวิเคราะห์เหตุผล

¹⁹ Ibid., p. 418

ตลอดทั้งการปฏิเสธคดีที่เบี่ยงเบนออกนอกแนวทางหลักคำตัดสินที่เป็นพื้นฐานความต้องการของสังคม ซึ่งการพัฒนากฎหมายนี้ ศาลได้สร้างกฎเกณฑ์ ขึ้นทีละ เล็กละ น้อยตลอดมา

3.2 ความหมายและประเภทของหลักการสมคบกันกระทำความผิด

ความหมายของการสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) แบ่งออกได้ เป็น 3 นัย²⁰ คือ

1. ความหมายทั่วไป หมายถึง การร่วมคิดอุบาย หรือการร่วมกระทำในสิ่งหนึ่งสิ่งใด

2. ความหมายทางการเมือง หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการใช้กำลังรุนแรงทางการเมือง ซึ่งมี 3 รูปแบบด้วยกันคือ

TURMOIL เป็นการใช้อำนาจที่ไร้ระเบียบ ขาดการจัดองค์กร เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเองโดยมีกลุ่มคนจำนวนมากพอสมควรเข้าร่วมมือด้วย

INTERNAL หรือสงครามภายใน เป็นการใช้อำนาจรุนแรงที่ประชาชนเข้าร่วมมือด้วยเป็นจำนวนมาก และมีการจัดองค์กรที่มีประสิทธิภาพ เช่น สงครามกองโจร สงครามกลางเมือง และการปฏิบัติ เป็นต้น

CONSPIRACY เป็นการใช้อำนาจรุนแรงที่มีการจัดรูปแบบขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ แต่มีสมาชิกจำกัด และเลือกเป็นกันอย่างเคร่งครัด ได้แก่ การประทุษร้ายและการลอบสังหารนักการเมือง การก่อวินาศกรรมในแวดวงแคบ สงครามกองโจร กบฏ เป็นต้น

3. ความหมายทางกฎหมาย ซึ่งเป็นความหมายที่จะได้กล่าวต่อไปในการทำวิจัยนี้ โดยผู้เขียนจะ เปรียบเทียบระหว่างประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา ดังนี้คือ

²⁰ Ted Robert Gurr, "Why Men Rebel". อ้างถึงใน. สรุพล ไตรเวทย์. "CONSPIRACY กับ กฎหมายยาเสพติด". ใน สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ครอบรอบ 4 ปี. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์นุกุลกิจ, 2523), หน้า 185.

ประเทศอังกฤษ

OSBORN'S CONCISE LAW DICTIONARY ได้ให้คำจำกัดความของการสมคบกระทำ ความผิด (CONSPIRACY) ไว้ว่า

"การสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) คือ ความตกลงของบุคคลสองคนหรือมากกว่านั้น เพื่อกระทำการอันมิชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าโดยลักษณะของการกระทำจะเป็น ความผิดอาญาหรือละเมิด หรือเพื่อกระทำการอันชอบด้วยกฎหมายโดยวิธีการอันมิชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะได้มีการกระทำความผิดหรือไม่ก็ตาม²¹

การสมคบกระทำความผิด (CONSPIRACY) จึงเป็นความสำเร็จตั้งแต่ได้มีความตกลง หรือมีการกำหนดแผนการร่วมกันระหว่างผู้กระทำความผิด โดยไม่ต้องคำนึงว่าจะมีการกระทำตามที่ ได้ตกลงกันตามแผนการหรือไม่ ซึ่งความตกลงอาจกระทำในรูปของวาจา ลายลักษณ์อักษร หรือ เพียงแต่เข้าใจกันโดยปริยายระหว่างผู้กระทำความผิดก็ได้ ความสำคัญของการสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) มิได้อยู่ที่การกระทำหรือการพยายามกระทำ หรือการก่อวัตถุประสงค์เพื่อกระทำความผิด แต่อยู่ที่การกำหนดแผนการ หรือความตกลงระหว่างฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และการกระทำ ที่ปรากฏนั้นได้กระทำร่วมกันโดยความยินยอมพร้อมใจในวัตถุประสงค์อันเดียวกัน ในการฟ้องร้อง ดำเนินคดีนั้น ถ้าปรากฏว่าได้มีการร่วมกันสมคบเพื่อกระทำการและการกระทำนั้นเป็นการ ผิดกฎหมายก็สามารถฟ้องร้องดำเนินคดีได้ บุคคลจึงอาจถูกพิพากษาว่ามีความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) ตั้งแต่เมื่อกำหนดแผนการขึ้น และก่อนที่จะมีการกระทำตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตกลงกันนั้น ส่วนการกระทำที่ปรากฏออกมาภายนอก (Overt Act) นั้น ถือว่า เป็นพยาน หลักฐานของการสมคบกระทำความผิด

ในประเทศอังกฤษได้ แบ่งการสมคบกระทำความผิดเป็น 2 รูปแบบ²² คือ

²¹ John Burk, *Osborn's Concise Law Dictionary*. (London : Sweet & Maxwell, 1976), P. 89.

²² Victoria Police Force Detective Training School. *Conspiracy*. แปลโดย สุรพล ไตรเวทย์. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2526 (อัดสำเนา).

- ก. การสมคบกันกระทำความผิดตามกฎหมาย COMMON LAW ได้แก่ การกระทำที่มีวัตถุประสงค์ ในการฉ้อโกงหนึ่งดังต่อไปนี้คือ
1. การสมคบกันในการกระทำความผิดซึ่งมีโทษตามกฎหมาย
 2. การสมคบกันในการหลอกลวงและฉ้อโกง
 3. การสมคบกันในการก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลโดยการละเมิดนอกเหนือไปจากการฉ้อโกง
 4. การสมคบกันเพื่อกีดกัน ชัดขวาง บิดเบือน หรือหลีกเลี่ยงกระบวนการยุติธรรม
 5. การสมคบกันเพื่อทำลายต่อความสงบสุข หรือขัดต่อประโยชน์ของสาธารณะ
- ข. การสมคบกระทำความผิดตามที่ได้กำหนดไว้ในบทบัญญัติของกฎหมาย เช่น ตามพระราชบัญญัติความผิดอาญา 6231 (Crime Act 6231) และพระราชบัญญัติความผิดอาญาเครือจักรภพ (Commonwealth Crime Act)

ประเทศสหรัฐอเมริกา

AMERICAN JURISPRUDENCE ได้ให้คำจำกัดความของการสมคบกระทำความผิด (CONSPIRACY) ว่า

"การสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) คือการตกลงระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดอาชญากรรม (Criminal Act) หรือเพื่อกระทำการอันมิชอบด้วยกฎหมาย (Unlawful Act) หรือเพื่อการอันชอบด้วยกฎหมายโดยวิธีการอันมิชอบด้วยกฎหมาย หรือ โดยการกระทำความผิดอาชญากรรม"²³

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าถ้าวัตถุประสงค์ของการตกลงกัน (The object of the agreement) และวิธีการกระทำ เป็นอันชอบด้วยกฎหมาย การสมคบกันนั้นก็มิถือว่าเป็นความผิด การสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) เป็นความผิดที่มีลักษณะแห่งการเริ่มต้น

²³ Kraut, Jayson. American Jurisprudence. 2 nd. Volum 16. (New York : The Lawyers Co-Operative Publishing Co., 1990), P. 129.

ความผิด (Inchoate Crime) ก่อนที่จะนำไปสู่ความผิดอื่นต่อไป²⁴ กล่าวคือ การตกลงกันที่จะกระทำความผิด ถือว่ามีความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) และ เมื่อได้กระทำความผิดตามวัตถุประสงค์การตกลงกันนั้นก็ถือว่า มีความผิดอีกฐานหนึ่ง แยกต่างหากจากความผิดฐานสมคบ แต่อย่างไรก็ตาม ความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) ถือว่าเป็นความผิดไม่ร้ายแรง (Misdemeanor) แม้ว่าวัตถุประสงค์ของการสมคบกันนั้นจะเป็นความผิดอาญาที่ร้ายแรง (Felony) ก็ตาม²⁵ ปัจจุบันประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการสมคบกันกระทำความผิดเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อที่จะกำหนดขอบเขตของการกระทำที่เป็นความผิดกฎหมายของสหรัฐอเมริกา²⁶ ได้บัญญัติเกี่ยวกับการสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) ไว้ว่า

"ถ้าบุคคลสองคนหรือมากกว่านั้นสมคบกันเพื่อกระทำความผิดต่อกฎหมายสหรัฐอเมริกา หรือ ตัวแทนของบุคคลใด ในลักษณะใด หรือ เพื่อวัตถุประสงค์ใด และบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือมากกว่านั้นจำนวนนั้น ได้กระทำการใด ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการสมคบ แต่ละคนจะถูกปรับไม่เกิน 10,000 ดอลลาร์ หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าวัตถุประสงค์ของการสมคบกันนั้นเพื่อกระทำความผิดลหุโทษ ผู้สมคบกันนั้นจะต้องรับโทษจำคุกไม่เกินอัตราโทษขั้นสูงที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น"

การสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) จึงเป็นการร่วมกันระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยตกลงกันเพื่อร่วมกระทำการอันเป็นความผิดอาญา หรือกระทำการอันมิชอบด้วยกฎหมาย กฎหมายการสมคบกันกระทำความผิดเป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์ในการป้องกันสังคมให้พ้นจากอันตรายอันเกิดจากการร่วมกันกระทำความผิดอาญา และให้มีการพิสูจน์ว่า ได้มีความตกลงในการกระทำความผิดอันเป็นภัยคุกคามต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมโดยกฎหมายกำหนดบทลงโทษสำหรับความตกลงโดยเฉพาะ

²⁴ Dix, George E. Criminal Law. 11 th. ed. (New York : Harrourt Brace Jovanovich Legal and Professional Pub, 1979), P. 93.

²⁵ Smith, J.C. and Hogan, Brian. Criminal Law. 4 nd ed. (London: Butterworth & Publishers, 1978), P. 216

²⁶ 18 U.S.C. S 371

ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการแบ่งแยกลักษณะ ความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) ตามการกระทำที่เปิดเผย (Overt Act)* เป็น 2 ประเภท²⁷ คือ

ก. การสมคบกระทำผิดที่มีการกระทำ (Overt Act Trye Conspiracies)

1. บุคคลสองคนหรือมากกว่านั้น ตกลงกันที่จะกระทำความผิดใด ๆ และ
2. จำเลยสมคบกันกระทำความผิดโดยรู้ และด้วยเจตนาที่จะกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดเกิดขึ้น เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการสมคบกันนั้น และ
3. ในระหว่างการสมคบกันนั้น จะต้องมีการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดเกิดขึ้น เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการสมคบกันนั้น

ข. การสมคบกันกระทำความผิดซึ่งไม่มีการกระทำ (Narcotic and Other Non-Overt Act Conspiracies) กฎหมายสมคบกันกระทำความผิดบางฉบับบัญญัติให้การสมคบกันเป็นความผิดโดยไม่จำเป็นต้องมีการกระทำ เช่น การสมคบกันโดยเจตนาที่จะจำหน่ายหรือครอบครองเพื่อจำหน่ายสารควบคุม สมคบกันเพื่อแทรกแซงการค้าระหว่างรัฐ สมคบกันเพื่อนำเข้าหรือส่งออกทางทะเล สมคบกันเพื่อกระทำการอันเป็นปฏิปักษ์ต่อสิทธิพลเมือง สมคบกันเพื่อรีดไถและติดสินบน (RICO Conspiracy) ซึ่งไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ว่ามีการกระทำโดยเปิดเผย (Overt Act) แต่พนักงานอัยการจะต้องพิสูจน์ว่า

1. จำเลยและบุคคลอื่นอย่างน้อย 1 คน ได้ตกลงกันเพื่อกระทำผิด
2. จำเลยได้ทราบแผนการหรือความตกลงอันเป็นสาระสำคัญ
3. จำเลยสมัครใจที่จะมีส่วนในการกระทำความผิด หรือแผนการในการกระทำ

ความผิด

* Act หมายถึง การกระทำ, Overt หมายถึง โดยเปิดเผย หรือ ซึ่งปรากฏชัด ดังนั้น Overt Act จึงหมายถึง การกระทำซึ่งแสดงเจตนาออกมาให้ชัดเจน

²⁷ D.E.A. Law Applicable To Criminal Forfeiture Proceeding.
แปลโดย สรุพล ไตรเวทย์. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด,
2527 (อัดสำเนา)

สรุป หลักการสมคบกระทำความผิด (CONSPIRACY) ของประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา มีลักษณะที่เหมือนกัน คือ การสมคบกระทำความผิดจะต้องประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ทำการตกลงกัน (Agreement) โดยมีวัตถุประสงค์ของการตกลงกันหรือโดยวิธีการกระทำมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งในประเทศอังกฤษ การสมคบจะสำเร็จเป็นความผิดเมื่อสิ้นสุดการตกลงกันโดยไม่จำเป็นต้องมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งแสดงว่ามีการตกลงกัน (Non-Overt Act) แต่ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้การสมคบกันบางประเภทจะสำเร็จเป็นความผิดได้จะต้องมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเปิดเผยออกมาเพื่อชี้ให้เห็นถึงการตกลงกันจะกระทำความผิด (Overt Act) ซึ่งลักษณะของการกระทำโดยเปิดเผย (Overt Act) นี้ผู้เขียนจะได้กล่าวโดยละเอียดในหัวข้อต่อไป

3.3 โครงสร้างของการสมคบกันกระทำความผิด

ในการวินิจฉัยความรับผิดของบุคคลในประเทศคอมมอน ลอว์ (COMMON LAW) ปัจจุบันนี้จะพิจารณาในส่วนที่เป็นภาวะวิสัย (Objective) และในส่วนที่เป็นอัตวิสัย (Subjective) ประกอบกัน โดยถือหลักว่า การกระทำใดที่จะเป็นความผิดทางอาญาได้ จะต้องประกอบด้วย การกระทำที่ละเมิดต่อกฎหมาย หรือการกระทำที่แสดงออกภายนอกนั้นผิดกฎหมาย (Actus Reus) เมื่อพิจารณาส່วนนี้แล้ว ต่อไปก็พิจารณาถึงส่วนจิตใจของผู้กระทำซึ่งเป็นเรื่องอัตวิสัย โดยเป็นการพิจารณาถึงสิ่งที่บ่งบอกสถานะที่แท้จริงของจิตใจ (Mens Rea) อันเกี่ยวกับความประสงค์ร้าย (Evil will) จิตใจที่ชั่วร้าย (Evil mind) ซึ่งส่วนที่เป็น Actus Reus กับ Mens Rea นี้ก็คือ โครงสร้างความผิดทางอาญาของกฎหมาย COMMON LAW นั้นเอง²⁸ ในกรณีของการสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) แยกพิจารณาได้ดังนี้คือ

1. Actus Reus* ของการสมคบกันกระทำความผิด (The Actus Reus

²⁸ แสง บุญเฉลิมวิภาส. "ปัญหาเจตนาในกฎหมายอาญา". (วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์ -มหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524), หน้า 37

* Actus คือ Act ซึ่งหมายถึงการกระทำ ส่วน Reus คือ Wrong หมายถึงความผิด ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า Actus Reus คือ การกระทำในสิ่งที่ผิดกฎหมายหรือสิ่งที่กฎหมายห้าม

of Conspiracy) คือการตกลงกัน (Agreement) ซึ่งโจทก์จะต้องมีการพิสูจน์ถึงการตกลงกัน เพื่อชี้ให้เห็นว่า ได้มีการสมคบกันกระทำความผิด²⁹ และ เมื่อมีการตกลงกันระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์อันมิชอบด้วยกฎหมายก็ถือว่า ความผิดฐานสมคบนี้สำเร็จแล้ว แม้ว่าจะยังมิได้มีการตกลงกันถึงวิธีการ (The means) ที่จะทำให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์อันมิชอบด้วยกฎหมายนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การตกลงกันโดยมิชอบด้วยกฎหมายนี้ เป็นเนื้อหาสาระของการสมคบกันกระทำความผิด (The Gravamen of the crime Conspiracy)³⁰ ดังนั้นในส่วนของ Actus Reus ของการสมคบกันกระทำความผิดจึงพิจารณาได้ดังนี้ คือ

1.1 ความตกลงกัน (The Agreement) ในการตกลงกันระหว่างผู้ร่วมกระทำในความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) นี้ จะต้องเป็นการตกลงกันอย่างจริงจัง (Sincere Agreement)³¹ มิใช่เป็นการล้อกันเล่น และการตกลงดังกล่าวนี้จะต้องมีความแน่นอน กล่าวคือ ต้องมีความตกลงใจแน่นอนที่จะกระทำการนั้น ถ้ากรณีเป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นหรือยังมีการถกเถียงกันอยู่ยังไม่เด็ดขาด เช่นนี้ย่อมไม่อยู่ในความหมายของการตกลงนี้ และโดยนัยเดียวกัน การรู้ (Knowledge) การนิ่งเฉย (Acquiescence) หรือการยินยอมในการกระทำ (Approval of the act) โดยปราศจากการร่วมมือ หรือการตกลงที่จะร่วมมือจึงไม่ถือเป็นการตกลง³²

²⁹ Loewy, A.H. Criminal Law. 2 nd ed. (New York : West Publishing Co., 1987), P.257

³⁰ Kraut, Jayson. American Jurisprudence, P. 131

³¹ Lee, Greagory D. "Conspiracy Investigations". Virginia : Drug Enforcement Administration United States Department of Justice, 1992 (Mimeographed)

³² Singh Gour Hari, The Penal Law of India. อ้างอิงใน สุรจิต พัฒนสาร "ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายอัยยี่ : ชื่องจรในประเศไทย" (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529), หน้า 78

แต่การตกลงกันในที่นี้มิได้มีความหมายถึงชั้นการตกลงเพื่อทำสัญญาตามกฎหมายนิติกรรมสัญญา และการตกลงกันในความผิดฐานสมคบไม่จำเป็นต้องมีรูปแบบ หรือวิธีการอย่างใด ๆ³³ ผู้ร่วมกระทำ อาจจะทำการตกลงกันโดยวาจา ลายลักษณ์อักษร หรือโดยปริยายก็ได้ โดยการตกลงของผู้ร่วมกระทำเกิดจากเจตนาซึ่งแต่ละคนมีอยู่ในใจ และเจตนาที่อยู่ในใจนี้ได้กลายมาเป็นการกระทำที่ปรากฏในรูปแบบของการปรึกษาหรือตกลงกัน³⁴ แต่อย่างไรก็ตาม การตกลงกันที่จะถือว่าเป็นความผิดฐานสมคบนี้ ผู้กระทำจะต้องมีการ ตัดสินใจที่จะกระทำความผิดตามวัตถุประสงค์อันมิชอบด้วยกฎหมายแล้ว³⁵

ในบางครั้งไม่จำเป็นต้องมีการตกลงกันก่อนที่จะมีการร่วมกันกระทำก็ได้ เช่น D1 กำลังจัดการกระทำความผิด และ D2 ได้เข้าไปช่วยเหลือ ในการกระทำผิดนั้น แล้วทั้งคู่ก็ได้กระทำด้วยกัน เช่นนี้ถือได้ว่า บุคคลทั้งสองได้มีการสมคบกันแล้ว แต่ถ้า D1 ไม่ทราบถึงการช่วยเหลือ หรือปฏิเสธไม่ยอมรับการช่วยเหลือนั้น ก็ไม่ถือว่า มีการสมคบกันกระทำความผิดขึ้น³⁶

1.2 วัตถุประสงค์ของการตกลงกัน (Objective of the Agreement) ตามกฎหมาย COMMON LAW แล้ว วัตถุประสงค์ของการตกลงไม่มีความจำเป็นในการกระทำความผิดฐานสมคบ เพราะการตกลงกันเพื่อกระทำการอย่างใด ๆ แทบทั้งหมด ถือว่าเป็นการสมคบกันกระทำความผิด แม้ว่า การที่ได้ตกลงกันนั้น เป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย ถ้าได้กระทำการนั้นโดยลำพังคนเดียว นอกจากนี้ ความผิดฐานสมบยังรวมถึงการกระทำที่ผิดศีลธรรม (Immoral Acts) เช่น การล่อลวงหญิงเพื่อค้าประเวณี เป็นต้น, การกระทำที่เป็นอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชน (Acts injurious to the public welfare) หรือ การกระทำที่ขัดขวางต่อกระบวนการยุติธรรม (Acts obstructing Justice) เป็นต้น

³³ Dix, George E. Criminal Law. P. 95

³⁴ Victoria Police Force Detective Training School. CONSPIRACY. แปลโดย. สุรพล ไตรเวทย์. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2526. (อัดสำเนา).

³⁵ Smith, J.C. and Hogan, Brian. Criminal Law, P. 236

³⁶ State V. Tally 102 Ala 25 (1894), Ibid.

ซึ่งการที่กฎหมายคอมมอน ลอว์ ได้กำหนดการตกลงไว้อย่างกว้างขวางเช่นนี้ เพราะเพื่อป้องกันสังคมและบุคคลในสังคม กล่าวคือ การที่บุคคลเพียงคนเดียวตกลงใจที่จะกระทำการใด อาจจะเปลี่ยนความตั้งใจไม่กระทำได้ง่าย หรือการกระทำอาจไม่เป็นอันตรายต่อสังคมได้แต่ถ้าได้มีการร่วมกันกระทำแล้วเป็นการยากที่จะเปลี่ยนความตั้งใจ และการร่วมกันอาจทำให้มีความคิดที่จะกระทำความผิดร้ายแรงขึ้น เป็นอันตรายมากขึ้น และเป็นการยากที่จะป้องกันการกระทำที่เกิดจากการร่วมกันของบุคคลหลายคน จึงได้มีการกำหนดให้การกระทำในลักษณะ เช่นนี้เป็นความผิดขึ้น³⁷ และวิธีการธรรมดาทั่วไปอาจจะไม่เพียงพอในการป้องกันอันตรายที่จะเกิดจากการร่วมกันกระทำผิด กฎหมายคอมมอน ลอว์ จึงให้มีการฟ้อง การสมคบกันกระทำความผิดได้อย่างกว้างขวาง แต่ตามกฎหมายที่บัญญัติขึ้นใหม่ (Modern Statutes) ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับการตกลงกันไว้แตกต่างจาก กฎหมาย COMMON LAW เพื่อจำกัดขอบเขตในการตกลงกันกระทำความผิด เช่น Model Penal Code 5.03* ในขณะที่กฎหมายของบางมลรัฐได้กำหนดเพิ่มเติมวัตถุประสงค์อันมิชอบด้วยกฎหมายไว้โดยเฉพาะ เช่น California Penal Code Section 182 ที่ลงโทษการสมคบกันที่เป็นอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชน, ขัดต่อ

³⁷ Rex V. Delaval, 97 Eng. Rep. 913 (1763), quoted in Dix, George E. Criminal Law, P 98

* Model Penal Code 5.03 Criminal Conspiracy

(1) Definition of conspiracy. A person is guilty of conspiracy with another person or persons to commit a crime if with the purpose of promoting or facilitating its commission he;

(a) agrees with such other person or persons that they or one or more of them will engage in conduct which constitutes such crime on an attempt or solicitation to commit such crime; or

(b) agrees to aid such other person or persons in the planning or commission of such crime or of an attempt or solicitation to commit such crime.

ศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือที่เป็นการบิดเบือนหรือขัดขวางกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น

ข้อสังเกต ในสหรัฐอเมริกาได้มีการพิจารณาถึง กฎหมายสมคบกันกระทำ ความผิดที่บัญญัติขึ้นซึ่งอาจจะขัดต่อพื้นฐานเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญได้ ศาลสูงของสหรัฐอเมริกาได้ รับรองในจุดนี้ว่า กฎหมายสมคบกันกระทำ ความผิดที่กำหนดกฎเกณฑ์ไว้กว้างเกินไปจนทำให้เข้าใจ เคลือบคลุมอาจขัดต่อรัฐธรรมนูญได้ เพราะว่า อาจจะไม่ได้อำนาจเฉพาะการตกลงกันที่เป็นความ ผิดได้³⁸

1.3 รูปแบบความตกลงกัน (Number of Agreements) ในการสมคบกัน กระทำความผิดบางครั้งมีการดำเนินแผนการที่สลับซับซ้อน จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องกำหนด ลักษณะและความแตกต่างของการสมคบกันกระทำความผิดที่เกิดขึ้น รวมทั้งผู้ร่วมกระทำการ สมคบกันนั้นด้วย ซึ่งสามารถพิจารณาได้ดังต่อไปนี้ คือ

ก. การสมคบกันกระทำความผิดที่มีวัตถุประสงค์อันมิชอบด้วยกฎหมาย หลายอย่าง (Multiple Unlawful purposes) ในกรณีที่มีการกำหนดแผนการกระทำความ ผิดหลายความผิดนั้น ถ้าความผิดทั้งหมด ได้มีการกำหนดแผนการในการตกลงเพียงครั้งเดียว เช่นนี้ ถือว่า มีการสมคบกระทำความผิดเดียว (Single Conspiracy) เท่านั้น³⁹ เช่น จำเลย หลายคนได้วางแผนกันเพื่อสร้างโรงงานสุราเถื่อน ขนส่งสุราเถื่อน และจำหน่ายสุราเถื่อน ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายสรรพสามิต เช่นนี้ถือได้ว่าการสมคบกันกระทำความผิดเดียวเท่านั้น (Single Conspiracy) เพราะการกระทำฝ่าฝืนต่อกฎหมายสรรพสามิตแต่ละอย่าง เกิดขึ้นจาก การตกลงเพียงครั้งเดียว⁴⁰

ข. ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเป็นลูกโซ่ ("Chain" Situation) ใน กรณีที่การตกลงกันจะต้องมีการติดต่อหลายอย่างเกี่ยวพันกัน เช่น การขาย และการขายต่อ ยาเสพติด ซึ่งการติดต่อแต่ละครั้งอาจพิจารณาเทียบได้เหมือน ความสัมพันธ์ (link) ของลูกโซ่

³⁸ Musser V. Utah, 333 U.S. 95 (1948), quoted in Dix, George E. Criminal Law, P. 98

³⁹ United States V. Campanale, 518 F. 2 d 352 (9 the Cir. 1975), Ibid., p. 96

⁴⁰ United States V. Braverman, 317 U.S. 49 (1943), Ibid.

ทั้งหมด (An overall "Chain") ถ้าผู้ที่ทำการติดต่อในแต่ละส่วนได้รับผลประโยชน์ตอบแทน จากความสำเร็จของการติดต่อทั้งหมด ลักษณะ เช่นนี้ถือได้ว่า มีการสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) เดียว ซึ่งผู้ที่ได้ทำการติดต่อแต่ละส่วนนั้นเป็นสมาชิกของการสมคบกันกระทำความผิด ตัวอย่างเช่น ในกรณีผู้ลักลอบขนของเถื่อน (Smuggler) คนกลาง (Middleman) และคนขายปลีก (Retailer) ก็มีลักษณะความสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ (Chain) ดังนั้นการสมคบกันเพื่อนำเข้า ขยายและการมีयाเสพติด แม้ว่าจะไม่ได้มีการติดต่อกัน โดยเปิดเผยระหว่างฝ่ายที่เกี่ยวข้องกันแต่ละส่วน แต่สมาชิกแต่ละคนก็รู้ว่า ความสำเร็จทั้งหมด ย่อมขึ้นอยู่กับการทำงานแต่ละส่วนของแต่ละคน ดังนั้นจึงถือได้ว่า เป็นการสมคบกันกระทำความผิดเดี่ยว (Single Conspiracy)⁴¹

แต่ถ้าผู้ที่ติดต่อในแต่ละส่วนที่เกี่ยวข้องกันนั้น ไม่ทราบถึงการติดต่อในส่วนอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น ในลักษณะ เช่นนี้ ถือว่า มีหลายการสมคบกันกระทำความผิด แยกกัน ต่างหากและผู้เข้าร่วมกระทำการในการติดต่อแต่ละส่วนจะต้องรับผิดชอบในส่วนที่ตนได้เกี่ยวข้อง เท่านั้น⁴² เช่น ในกรณีที่ D ขยายบัตรปลอมให้แก่ X และ X ก็ขยายบัตรปลอมนั้นต่อแก่ Z ซึ่ง Z ก็ขยายต่อให้กับผู้อื่นอีกคนซึ่งไม่ทราบว่า เป็นบัตรปลอม เช่นนี้ ย่อมไม่มีการสมคบกันระหว่าง D และ Z เพราะว่ามีวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดย D ก็ไม่ได้สนใจว่า Z จะขยายบัตรปลอมนั้นแก่ใครต่อไป

ค. ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะ "ล้อรถ" (wheel) และ "ซี่ล้อรถ" (Spoke) ในกรณีที่บุคคลคนเดียวหรือหลายคน ซึ่งทำหน้าที่เช่นเดียวกับ "ดุมล้อรถ" (The hub of the wheel) ในการติดต่อกับผู้กระทำความผิดอื่น ซึ่งเปรียบได้กับ "ซี่ล้อรถ" (The spoke of the wheel) โดยที่ผู้กระทำความผิดอื่นซึ่งเปรียบเหมือนซี่ล้อรถ (The spoke of the wheel) นั้นมิได้ทำการติดต่อหรือตกลงระหว่างกันเองเลย แต่ผู้กระทำความผิดเหล่านี้ได้ติดต่อผ่านคนกลาง หรือคนที่ทำหน้าที่เหมือนดุมล้อรถ (The hub of the wheel) กล่าวคือ ซี่ของล้อรถจะไม่ติดกันเลย แต่จะติดกับดุมของล้อรถเท่านั้น ลักษณะของการติดต่อดังกล่าวเช่นนี้

⁴¹ United States V. Bruno, 105 F. 2 d 921 (2 d Cir. 1939), Ibid.

⁴² United States V. Peoni, 100 F. 2d 401 (2 d Cir. 1938), Ibid.,

ถือว่า มีการกระทำหลายความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) แยกกันต่างหาก โดยถือว่าผู้ที่เป็นคนกลางคอยติดต่อ หรือทำหน้าที่เสมือนดุมล้อรถ (The hub of the wheel) เป็นผู้ร่วมกระทำในแต่ละความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) และผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะเหมือนซี่ล้อรถ (The hub of the wheel) ถือว่า ได้สมคบกระทำความผิดกับผู้ทำหน้าที่เป็นดุมล้อรถ (The hub of the wheel) เท่านั้น⁴³

1.4 การพิสูจน์ความตกลงกระทำความผิด (Proof of The Agreement)

การตกลงกันกระทำความผิดปกติจะกระทำโดยรวดเร็วและเป็นความลับ ดังนั้นพยานโดยตรง (Direct Evidence) ในการพิสูจน์การตกลงกระทำความผิดจึงหาได้ลำบาก การตกลงกันจึงอาจพิสูจน์ได้โดยพิจารณาถึงการกระทำซึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน⁴⁴ โดยสรุปจากการกระทำที่ปรากฏขึ้นภายหลังซึ่ง เป็นการสนับสนุนข้อกล่าวหาและ เป็นเครื่องบ่งชี้ว่าการกระทำบังเกิดขึ้นจากการตกลงร่วมกัน

ในการพิสูจน์ถึงความตกลงกันนั้น Coleridge J. ได้เสนอแนะแก่บรรดาศอกราชบัณฑิต Regina V. Murphy, 172 Eng. Rep. 502, 508 (1837)⁴⁵ ว่า "แม้ว่าวัตถุประสงค์ร่วมกันจะเป็นรากฐานของข้อกล่าวหา แต่ไม่จำเป็นที่จะต้องพิสูจน์ว่าทั้งสองฝ่ายได้มาด้วยกันและตกลงกันอันจะมีจุดมุ่งหมายเดียวกันและดำเนินการโดยวิธีการเดียวกันแล้วนำไปปฏิบัติ ถ้าท่านพบว่า บุคคลสองคนนั้นได้กระทำภายใต้วัตถุประสงค์เดียวกันบ่อยครั้งโดยวิธีการเดียวกัน โดยคนหนึ่งกระทำส่วนหนึ่งของการกระทำ และอีกคนหนึ่งกระทำอีกส่วนหนึ่งของการกระทำเพื่อที่จะทำให้การนั้นบรรลุผล ท่านก็มีสิทธิที่จะสรุปได้ว่า เขาทั้งสองร่วมกันสมคบกระทำความผิด ในการพิสูจน์ความผิด จึงควรพิจารณาว่า เขามีวัตถุประสงค์ร่วมกันหรือไม่ เขาดำเนินการโดยวิธีการร่วมกันหรือไม่ และจุดประสงค์นั้นผิดกฎหมายหรือไม่"

ดังนั้นการพิสูจน์การตกลงกันจะต้องแสดงว่า ผู้สมคบมีความเข้าใจระหว่างกันที่จะกระทำการอันมีวัตถุประสงค์ที่มีชอบด้วยกฎหมายให้สำเร็จผล หรือกระทำการอันมีวัตถุประสงค์ที่ชอบด้วยกฎหมายโดยวิธีการอันมิชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้นจึงไม่จำเป็นว่าทุกคนจะต้อง

⁴³ Ibid.

⁴⁴ Smith, J.C. and Hogan, Brian. Criminal Law, P. 237.

⁴⁵ LaFave, Wayne R. and Scott, Austin W. Criminal Law, P. 461

อยู่ร่วมกันทุกขั้นตอนของการตกลง และไม่จำเป็นต้องได้มีการแสดงเจตนาเห็นพ้องต้องกันในขณะที่บุคคลจึงอาจถือว่าตกลงกันได้แม้ว่าจะไม่เคยรู้จักกันมาก่อนหรือไม่รู้ถึงแผนการของแต่ละคนโดยละเอียดก็ตาม ฉะนั้น การที่คนสองคนทำอยู่ในกิจการเดียวกันโดยรู้ว่ามีอีกคนหนึ่งทำงานนั้นอยู่ด้วย และการนั้นเป็นการอันไม่ชอบด้วยกฎหมายก็พอที่จะอนุมานว่ามีการตกลงกันระหว่างบุคคลนั้นแล้ว⁴⁶ ยกตัวอย่างคดีที่น่าสนใจที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา คือ

1. คดี United States V. Falcone⁴⁷ ข้อเท็จจริงในคดี โจเซฟ ฟัลโคน (Joseph Falcone) เป็นพ่อค้าดำเนินธุรกิจค้าขายน้ำตาลให้แก่พ่อค้ารายย่อยหลายคนในระหว่างปี ค.ศ. 1973 ฟัลโคน ได้เริ่มขายน้ำตาลจำนวนมากผิดปรกติให้แก่ โนล (Nole) (จำเลยอีกคนหนึ่ง) โดยโนลได้ขายน้ำตาลจำนวนนี้พร้อมด้วยยีสต์และกระป๋องให้แก่กลุ่มผู้ต้มสุราเถื่อน มีหลักฐานพอจะสันนิษฐานได้ว่า ทั้งฟัลโคนและโนล ทราบเจตนาอันไม่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ซื้อ ทั้งคู่ถูกฟ้อง และถูกศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษในความผิดฐาน CONSPIRACY ในการต้มสุราเถื่อน จำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์โดยให้เหตุผลว่า การที่ผู้ขายสินค้าอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย จะเป็นผู้กระทำความผิดฐาน CONSPIRACY ร่วมกับลูกค้าที่ซื้อไปใช้ในกิจการอันไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น พนักงานอัยการจะต้องพิสูจน์ให้ได้มากกว่าข้อเท็จจริงที่ว่า เขาารู้วัตถุประสงค์อันไม่ชอบด้วยกฎหมายของลูกค้า จำเลยจะต้องมีส่วนร่วมหรือสนับสนุนกิจการนั้น และถือเสมือนเป็นกิจการของเขาเอง และมีประโยชน์ได้เสียหรือในกิจการนั้น ๆ ด้วย ทั้งนี้เพื่อป้องกันพนักงานอัยการใช้อำนาจฟ้องคดีแบบเหวี่ยงแหต่อประชาชนทั่วไป โดยอ้างความผิดฐานนี้

2. คดี Direct Sales Co. V. United States⁴⁸ ข้อเท็จจริงในคดี บริษัทไดเร็ค เซลส์ จำกัด (จำเลย) ได้จำหน่ายยาเสพติดจากการสั่งซื้อทางไปรษณีย์เป็น

⁴⁶ สุรจิต พัฒนสาร "ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายอั้งยี่ : ช่องโหว่ในประเทศไทย". หน้า 78.

⁴⁷ 109 F. 2d 579 (1940) อ้างใน เกรียงชัย จันท์เวชเกษม. "มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด". (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 222.

⁴⁸ 319 U.S. 703 (1943) อ้างในเรื่องเดียวกัน, หน้า 223.

จำนวน 500, 1,000 และ 5,000 หน่วย ตามลำดับ ได้ความว่า แพทย์หรือนักเคมีโดยทั่วไป จะมีความต้องการยาเสพติดโดยเฉลี่ยไม่เกิน 400 หน่วยต่อปี นายแพทย์เทท (Tate) จำเลย ซึ่งขายยาเสพติดให้แก่ผู้ติดยาจำนวนมาก โดยเพิ่มการสั่งซื้อมอร์ฟินจากบริษัทไดเร็ค เซลส์ จำกัด จนในที่สุดเขาสั่งซื้อมอร์ฟินถึง 5,000 - 6,000 หน่วยต่อเดือนและแม้บริษัทจะได้รับการเตือนจาก หน่วยป้องกันยาเสพติดจากทางราชการว่า บริษัทกำลังถูกใช้ เป็นแหล่งจำหน่ายยาเสพติดแก่แพทย์ ซึ่งนำไปใช้โดยผิดกฎหมาย บริษัทก็ยังคงจำหน่ายยาเสพติดต่อไป ข้อเท็จจริงได้ความว่าตัวแทนของ บริษัทไดเร็ค เซลส์ จำกัดไม่เคยพบปะกับนายแพทย์เททเลย ต่อมาบริษัทไดเร็ค เซลส์ จำกัดและ นายแพทย์เททถูกฟ้องฐาน CONSPIRACY ในการละเมิดกฎหมายป้องกันยาเสพติดบริษัทไดเร็ค เซลส์ จำกัดได้อุทธรณ์โดยอ้างคดี United States V. Falcone

ศาลสูงของสหรัฐอเมริกาได้พิพากษาว่า บริษัทไดเร็ค เซลส์ จำกัด มีความผิดตามฟ้อง ในคดีนี้โจทก์ได้แสดงว่า จำเลยมีเจตนาที่จะร่วมกระทำการอันมิชอบ และได้มีการตกลงที่จะกระทำการนั้นกับผู้ซื้อโดยการสืบพยานหลักฐานเพื่อแสดงว่า ผู้ขายได้ร่วมและ ส่งเสริมการขายสินค้าซึ่งถูกจำกัดปริมาณที่มากผิดปกติ และคดีนี้ต่างจากคดี United States V. Falcone ในประเด็นสำคัญคือ สินค้าในคดี United States V. Falcone นั้น เป็นการจำหน่ายสินค้าในธุรกิจธรรมดาแต่ในคดีนี้เป็นการจำหน่ายยาเสพติดซึ่งเป็นสินค้าที่ถูกจำกัดโดย กฎหมาย ซึ่งเมื่อข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการสั่งซื้อปริมาณการขายซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างผิดปกติ แสดงว่า บริษัทไดเร็ค เซลส์ จำกัด ได้ทราบเจตนาของนายแพทย์เททที่ว่า นายแพทย์เททมีเจตนา นำ ยาเสพติดไปใช้โดยผิดกฎหมาย ยิ่งกว่านั้น ตลาดอันมิชอบเขตจำกัดของสินค้ายาเสพติด ทำให้ไม่สามารถจะมีการเพิ่มของอุปสงค์อุปทานของยาเสพติดได้ ฉะนั้นบริษัทไดเร็ค เซลส์ จำกัดจึงควร ทราบได้ว่า ปริมาณการสั่งซื้อที่เพิ่มขึ้นนี้มาจากตลาดมืด ซึ่งผิดกฎหมาย บริษัทไดเร็ค เซลส์ จำกัด จึงมีความผิดฐาน CONSPIRACY

1.5 การกระทำโดยเปิดเผย (Overt Act) ตามกฎหมาย COMMON LAW เมื่อมีการตกลงกันกระทำความผิด ถือว่า การสมคบกันนั้นสำเร็จเป็นความผิดสมบูรณ์ โดยไม่จำเป็นต้องมีการกระทำตามที่ตกลงกันก็ได้ ในกรณีที่มีการกระทำตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตกลงกันนั้นถือว่าเป็น พยานหลักฐานในการพิสูจน์ให้เห็นว่า มีการสมคบกัน แต่ในประเทศสหรัฐอเมริกากฎหมายที่ บัญญัติขึ้นใหม่ (Modern Statutes) ได้มีการกำหนดเพิ่มเติมให้การสมคบกันกระทำความผิดต้องมี

การกระทำโดยเปิดเผย (Overt Act)⁴⁹ เว้นแต่การสมคบกระทำความผิดบางอย่างที่ไม่จำเป็นต้องมีการกระทำโดยเปิดเผย (Overt Act)⁵⁰

การกระทำโดยเปิดเผย (Overt Act) คือ การกระทำที่เกี่ยวข้องกับการสมคบกันกระทำความผิด หรือเป็นการกระทำที่เป็นพยานหลักฐานว่าได้มีเจตนา กระทำความผิด และต้องเป็นการกระทำที่มีผลต่อวัตถุประสงค์ของการสมคบกันกระทำความผิดด้วย ทั้งต้องเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นภายหลัง แยกต่างหากจากการสมคบกันกระทำความผิด⁵¹ ดังนั้น การสนทนาระหว่างผู้ร่วมสมคบถึงแผนการกระทำความผิดไม่ถือว่าเป็นการกระทำโดยเปิดเผย (Overt Act)⁵² เพราะว่าการกระทำโดยเปิดเผย (Overt Act) ต้องเป็นการกระทำที่มีวัตถุประสงค์ให้การตกลงกันโดยมิชอบด้วยกฎหมายนั้นมีผลสำเร็จขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการกระทำที่แสดงให้เห็นว่า ได้มีการสมคบกันกระทำความผิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ การกระทำโดยเปิดเผย (Overt Act) นี้ ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นความผิดในตัวเอง อาจเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายก็ได้ถ้าการกระทำนั้นได้แสดงให้เห็นว่า ได้มีการตกลงกันโดยมิชอบด้วยกฎหมาย แต่กรณีอาจจะเกิดขึ้นได้ว่า มีการกระทำหลายอย่าง que แสดงให้เห็นว่าการตกลงกันโดยมิชอบด้วยกฎหมาย (Several Overt Act) เช่นนี้การกระทำที่เปิดเผยเพียงอย่างเดียว (An Overt Act) ซึ่งอาจเป็นการกระทำของผู้ร่วมสมคบคนใดคนหนึ่งก็เป็นการเพียงพอแล้วที่จะทำให้ผู้ร่วมตกลงกระทำความผิดทั้งหมดต้องรับผิด

⁴⁹ Model Penal Code 5.03 (5) Overt Act. "No person may be convicted of conspiracy to commit a crime, other than a felony of the first or second degree, unless an overt act in pursuance of such conspiracy is alleged and proved to have been done by him or by a person with whom he conspired.

⁵⁰ Ludes, Francis J. and Cilbert, Harold J. Corpus Juris Secundum. Volume 15A. (New York : West Publishing Co., 1967), P. 747 .

⁵¹ Ibid., P. 748

⁵² Dix, George E. Criminal Law., P. 96

เหตุผลและความจำเป็นเกี่ยวกับการกระทำโดยเปิดเผย (Overt Act) เนื่องจากองค์ประกอบที่สำคัญในความผิดอาญาทั่วไป คือ การกระทำ (An Act) หรือ การละเว้นกระทำ (An Omission) แต่ความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) เป็นความผิดที่ยกเว้นหลักทั่วไปดังกล่าว โดยกำหนดให้การตกลงกัน (Agreement) ที่มีวัตถุประสงค์หรือวิธีการมิชอบด้วยกฎหมายเป็นความผิด ซึ่งจะเห็นได้ว่า ความผิดฐานสมคบนี้ ถือการกระทำขั้นตกลงใจ (Resolution) เป็นการเริ่มต้นความผิด (Inchoate Crime) โดยไม่จำเป็นต้องมีผลของการกระทำ ดังนั้นความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) จึงได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่า เป็นหลักกฎหมายที่ล่องโหลจิตใจของบุคคลซึ่งยังไม่มีอาการกระทำภายนอกออกมา ความผิดฐานสมคบจึงเป็นความผิดที่ไม่ชัดเจนและขาดความแน่นอน⁵³ เพื่อแก้ไขข้อคัดค้านทางทฤษฎีกฎหมายและเพื่อกำหนดให้ความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) มีความชัดเจนและแน่นอนขึ้น นักกฎหมายสหรัฐอเมริกาจึงได้กำหนดให้ การตกลงกันเพื่อกระทำความผิดบางประเภทจะต้องมีการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดเปิดเผยออกมาให้เห็นว่าได้มีการสมคบกันกระทำความผิด เช่น บุคคลสองคนตกลงกันว่า จะไปปล้นทรัพย์ การที่ผู้ร่วมตกลงคนหนึ่งไปซื้อปืนหรือหน้ากากย้อมแสดงให้เห็นว่า จะไปปล้นทรัพย์ การซื้อปืนหรือหน้ากากจึงเป็นการกระทำที่เปิดเผย (Overt Act) เป็นต้น และในการกล่าวหาว่าบุคคลใดสมคบกันกระทำความผิดนั้น การแสดงให้เห็นถึงการกระทำที่ปรากฏเปิดเผยออกมา (Overt Act) ย่อมทำให้มีน้ำหนักในการรับฟังมากขึ้นด้วย แต่อย่างไรก็ดีการสมคบกันเพื่อกระทำความผิดร้ายแรงบางลักษณะ กฎหมายสหรัฐอเมริกาไม่ได้กำหนดให้ การสมคบกันนั้นจะต้องมีการกระทำที่เปิดเผยออกมาให้เห็นถึงการสมคบกันนั้น (Non-Overt Act) เช่น การสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น แต่ในการพิสูจน์การสมคบกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ในทางปฏิบัติพนักงานอัยการจะพิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำที่เปิดเผยออกมาว่ามีการตกลงกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (Overt Act)⁵⁴ เพื่อให้ข้อกล่าวหาว่า จำเลยสมคบกระทำความผิดมีน้ำหนักในการรับฟังมากขึ้น

⁵³ LaFave, Wayne R. and Scott, Austin W. Criminal Law. P. 456

⁵⁴ Lee, Gregory D. "Conspiracy Investigations". Virginia : Drug Enforcement Administration United States Department of Justice, 1992 (Mimeographed)

ข้อสังเกต การกระทำโดยเปิดเผย (Overt Act) นี้ อาจเป็นความผิดหลัก (Substantive Offense) ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของการสมคบกันกระทำความผิดก็ได้⁵⁵ แต่อย่างไรก็ดี การกระทำที่ได้กระทำก่อน การตกลงกระทำความผิดไม่ว่า เป็นการกระทำโดยเปิดเผย (Overt Act)⁵⁶

2. Mens Rea* ของการสมคบกันกระทำความผิด (The Mens Rea of Conspiracy) ในการวินิจฉัยความผิดในส่วนที่เป็นอัตวิสัย (Subjective) นี้ เพื่อให้ทราบถึงสภาพที่แท้จริงของจิตใจของผู้กระทำความผิด ตามกฎหมายคอมมอน ลอว์ แล้ว สิ่งที่ยังออกถึงสภาพที่แท้จริงของจิตใจ เรียกว่า Mens Rea ซึ่งเป็นเรื่องของจิตใจที่เป็นความรู้สึกของผู้กระทำว่า ตนกำลังทำในสิ่งที่ผิด (Guilty Mind) ในความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) เป็นเรื่องลำบากในการชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่าง Actus Reus กับ Mens Rea กล่าวคือ Actus Reus อาจกล่าวได้ว่าเป็น การตกลงกัน (The Agreement) ซึ่งการตกลงกันนี้ก็จะเป็นสภาพสำคัญของจิตใจที่ต้องการกระทำบางสิ่งบางอย่างให้ปรากฏออกมา⁵⁷ ในส่วน Mens Rea ของการสมคบกันกระทำความผิด ซึ่งเมื่อพิจารณาส่วนอัตวิสัยของผู้กระทำ (Subjective) แล้วจะพบว่ามี เจตนาอยู่ 2 อย่างเกี่ยวกับการสมคบกระทำความผิดคือ เจตนาในการร่วมกัน (Intent to agree) และเจตนาที่จะให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการสมคบกัน (Intent to accomplish objective) ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้คือ

⁵⁵ Kraut, Jayson, American Jurisprudence, P. 134

⁵⁶ Ibid., P 133; United States V. Offutt, 75 App DC 344, 127 F 2d 336.

* Mens Rea ไม่ได้หมายถึง เจตนา (Intent) อย่างเดียว ปัจจุบันยังไม่สามารถให้ความหมายของคำนี้ ซึ่งสามารถนำไปใช้กับความผิดอาญาทุกฐานได้ แต่อธิบายได้เพียงว่า Mens Rea เป็นสภาพจิตใจอย่างหนึ่งซึ่งแสดงออกมานับของการกระทำ (Conducts) หรือความประพฤติ (Behavior)

⁵⁷ Smith, J.C. and Hogon, Brian. Criminal Law, P. 218.

2.1 เจตนาในการร่วมกัน (Intent to agree) ในการสมคบกันกระทำ ความผิดจำเป็นต้องมีการตกลงกัน (Agreement) โดยการตกลงกันนี้ อาจกล่าวได้ว่า เป็น หลักฐานที่ผู้สมคบทั้งหมดได้แสดงเจตนาในการร่วมกันได้ กล่าวคือ ผู้ร่วมสมคบแต่ละคนต้องมี เจตนาร่วมกันกับผู้สมคบคนอื่นนั่นเอง ซึ่งการแสดงเจตนาร่วมกันของผู้สมคบแต่ละคนนี้ ถ้าเป็น เจตนาที่จะให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ซึ่งกฎหมายได้ห้ามไว้ ก็มีความผิดฐานสมคบแล้ว

แต่อย่างไรก็ดี เจตนาในการร่วมกันนี้อาจมีเพียงเจตาร่วมกันเฉพาะ การกระทำโดยไม่จำเป็นต้องมีเจตนาร่วมกันในส่วนที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์อันมิชอบด้วยกฎหมายก็ได้ เช่น A และ B ตกลงกันที่จะเพาททรัพย์สินชนิดหนึ่ง โดยที่ A รู้ว่า ทรัพย์ดังกล่าวเป็นของ C แต่ B เชื่อว่าทรัพย์นั้นเป็นของ A เป็นต้น

หรือเจตนาร่วมกันนี้อาจมีเฉพาะเจตนาร่วมกันในส่วนที่วัตถุประสงค์ อันมิชอบด้วยกฎหมายโดยไม่จำเป็นต้องถึงขั้นตกลงกันก็ได้ แต่จะต้องมีการแสดงเจตนาของตนให้ แก่อีกฝ่ายได้ทราบ⁵⁸ เช่น A และ B ทั้งคู่ต้องการให้ทรัพย์สินของ C ถูกไฟไหม้ เมื่อ A และ B ได้แสดงเจตนาของตนให้แก่อีกฝ่ายทราบ เช่นนี้ ถือได้ว่า มีเจตนาในการร่วมกันแล้ว

แต่ถ้ากรณีเป็นเช่น A ได้บอกแก่ B ว่า ถ้า B ไปชก C แล้ว จะมี คนจ่ายเงินตอบแทนแก่ B แต่ B ตอบว่า ไม่ต้องการให้ใครมาจ่ายเงินให้เลย เพราะมีความ เจ็บใจการกระทำของ C เหมือนกัน จึงไปชก C และ A ก็ได้แสดงความพอใจในการกระทำ ของ B ดังนี้ ไม่ถือว่ามี การสมคบกันกระทำผิด⁵⁹

2.2 เจตนาที่จะให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ (Intent to accomplish objective) ในการสมคบกันกระทำความผิด การที่ผู้ร่วมสมคบทำการตกลงกันนั้นจะต้องมี การกำหนดให้แน่นอนถึงวัตถุประสงค์ในการตกลงกัน วิธีการที่แต่ละคนจะต้องกระทำเพื่อให้ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์นั้น เมื่อผู้กระทำเข้าใจวัตถุประสงค์ของการกระทำและเมื่อเข้าใจว่า ตนเองจะต้องทำอะไรแล้วก็ดำเนินการไปตามนั้น ในการพิสูจน์เจตนา (Proof of Intent) นั้น อาจพิจารณาได้จากพยานหลักฐาน ที่ผู้กระทำความผิดได้รับ เช่น ผลประโยชน์ทางการเงิน

⁵⁸ LaFave, Wayne R. and Scott, Austin W. Criminal Law, P. 464

⁵⁹ State V. King, 104 Iowa 727, 74 N.W. 691 (1898), Ibid.

เป็นต้น ซึ่งในบางครั้งก็มีการเรียกว่าผลประโยชน์ที่จะได้รับการเสี่ยงภัย (Stake in the venture)⁶⁰

ในกรณีเกี่ยวกับสินค้าและบริการ (Providing good or services) นี้ เพียงแต่การจัดหาสินค้าและบริการแก่ผู้ซื้อ ซึ่งจะนำสินค้านั้นไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อันมิชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น ผู้จัดหาสินค้าและบริการอาจมีความผิดฐานสมคบได้ ซึ่งในการพิจารณาความผิดนั้น จะต้องแยกพิจารณาเป็น 2 ส่วนคือ กรณีที่วัตถุประสงค์ของการใช้สินค้าไม่เป็นความผิดร้ายแรง (The objective is not a serious crime) การพิสูจน์เพียงว่าผู้จัดหาสินค้าและบริการได้รู้ว่าสินค้านั้นจะถูกนำไปใช้โดยวัตถุประสงค์อันมิชอบด้วยกฎหมาย เช่นนี้ย่อมไม่เป็นการเพียงพอที่จะลงโทษได้ จะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า ผู้จัดเตรียมสินค้าและบริการนั้นมีเจตนาที่จะให้สำเร็จผลตามวัตถุประสงค์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นด้วย⁶¹

แต่ในกรณีวัตถุประสงค์ของการใช้สินค้านั้นเป็นความผิดที่ร้ายแรง การพิสูจน์แต่เพียงว่า จำเลยได้รู้ถึงการนำสินค้านั้นเพื่อวัตถุประสงค์อันมิชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น ก็เป็นการเพียงพอแล้ว โดยไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ถึงว่าจำเลยได้มีเจตนาให้สำเร็จผลตามวัตถุประสงค์นั้นก็ได้

2.3 มูลเหตุจูงใจโดยมิชอบ (Corrupt Motive) ในบางความผิดฐานสมคบนอกจากจะต้องการ เจตนาพร้อมกัน (Intent to agree) และ เจตนาที่จะให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ (Intent to accomplish) แล้ว ผู้กระทำความผิดยังจะต้องมีมูลเหตุจูงใจโดยมิชอบด้วย (Corrupt Motive) กล่าวคือ จะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า ผู้สมคบกันกระทำความผิดได้รู้ว่า วัตถุประสงค์ของการตกลงกันนั้น มิชอบด้วยกฎหมาย⁶² แต่มีข้อน่าสังเกตว่า การพิสูจน์มูลเหตุจูงใจโดยมิชอบนี้ เฉพาะกรณีวัตถุประสงค์ของการสมคบเป็นความผิดที่มีกฎหมายบัญญัติห้ามไว้เท่านั้น (malum prohibitum)⁶³

⁶⁰ Dix, George E. Criminecl Law, P. 94

⁶¹ United States V. Falcone, 109 F2d 579 (1940), Ibid.

⁶² Ibid., p. 95

⁶³ Commonwealth V. Benesch, 194 N.E. 905 (Mass. 1935), Ibid.

3.4 ผู้สมคบกันกระทำความผิด (Conspirators)

การสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) โดยลักษณะของการกระทำแล้วบุคคลเพียงคนเดียวไม่สามารถกระทำความผิดฐานสมคบได้ แต่บุคคลเพียงคนเดียวอาจถูกพิจารณาตีความผิดฐานสมคบได้ โดยไม่จำเป็นต้องถูกพิจารณาตีร่วมกับผู้สมคบคนอื่น อาจฟ้องในข้อหาความผิดฐานสมคบ โดยที่ผู้ร่วมกระทำคนอื่นไม่ปรากฏตัว หรือไม่ทราบว่าเป็นผู้ใด หรือตายไปแล้ว ผู้ร่วมกระทำผิดบางคนอาจไม่เป็นที่รู้จักของผู้ร่วมกระทำคนอื่น ๆ โดยผู้ร่วมกระทำอาจดำเนินการภายใต้การบงการของบุคคลเพียงคนเดียว จึงไม่จำเป็นต้องมีการติดต่อกันระหว่างผู้ร่วมกระทำด้วยกัน ทั้งนี้ เนื่องจากมีความมุ่งหมายอย่างเดียวกันอยู่แล้ว⁶⁴ กรณีผู้สมคบกระทำความผิด (Conspirator) สามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้ คือ

1. ผู้ริเริ่มกระทำความผิด (The original conspirator) บุคคลผู้ถูกกล่าวหาในความผิดฐานสมคบไม่จำเป็นที่บุคคลดังกล่าวจะต้อง เป็นผู้วางแผนในเรื่องที่ถูกกล่าวหาหรือไม่จำเป็นต้อง เป็นผู้ริเริ่มแผนการก็ได้ ถ้าได้มีการกำหนดแผนการของการสมคบกันกระทำผิดไว้แล้ว และบุคคลที่เข้าร่วมหลังจากนั้น ย่อมมีความผิดเช่นเดียวกับผู้ริเริ่มแผนการ⁶⁵

2. สามีและภรรยาสมคบกันกระทำความผิด (Husband - wife conspiracies) ในประเทศคอมมอน ลอร์ ถือว่า สามีและภรรยาเมื่อได้แต่งงานกันแล้วถือว่าเป็นบุคคลคนเดียว (one person) มีเจตนาเดียว (one will) ซึ่งเป็นแนวความคิดของพวกที่นับถือศาสนาคริสต์ียน (Christain Doctrine)⁶⁶ ในยุคแรกของกฎหมายคอมมอน ลอร์

⁶⁴ D.E.A. Law Applicable To Criminal Forfeiture Proceeding. แปลโดย สุรพล ไตรเวทย์. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2527. (อัดสำเนา).

⁶⁵ Vitoria Police Force Detective Training School. Conspiracy. แปลโดย สุรพล ไตรเวทย์. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2526. (อัดสำเนา).

⁶⁶ Cross, Rupert and Jones, Phillip Asterley. An Introduction To Criminal Law. sixth Edition. London : Butterworths, 1968. (Copy).

ซึ่งหลักนี้สหรัฐอเมริกาได้ยอมรับเช่นกัน⁶⁷ เมื่อสามีและภรรยาถือเป็นบุคคลเพียงคนเดียว (one person) จึงไม่อาจกระทำความผิดฐานสมคบได้ เว้นแต่จะได้สมคบกับบุคคลภายนอกอย่างน้อยหนึ่งคน

แต่อย่างไรก็ดี สามีและภรรยาโดยลำพังทั้งสองคนจะไม่ต้องรับผิดในความผิดฐานสมคบต้อง เป็นกรณีที่ได้ แต่งงานโดยชอบด้วยกฎหมายก่อนหรือขณะที่มีการตกลงกันเท่านั้น ถ้าได้แต่งงานหลังจากสมคบกันกระทำความผิดแล้วย่อมต้องรับผิดในความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY)⁶⁸

ในกรณีสามีและภรรยาถูกกล่าวหาว่าสมคบกันกระทำความผิดกับบุคคลที่สาม ถ้าบุคคลที่สามหลุดพ้นจากความรับผิด สามีและภรยานั้นก็หลุดพ้นจากความรับผิดด้วย และถ้าสามีและภรยาหลุดพ้นจากความรับผิดบุคคลที่สามก็ย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดด้วย

แต่กรณีอีกนัยหนึ่ง ถ้าสามีและภรรยาถูกกล่าวหาว่าสมคบกันกระทำความผิดกับบุคคลที่สาม อาจเป็นไปได้ที่สามีหลุดพ้นจากความรับผิด ส่วนภรรยาและบุคคลที่สามต้องรับผิดตามคำพิพากษาหรือภรยาหลุดพ้นจากความรับผิด ส่วนสามีและบุคคลที่สามต้องรับผิดตามคำพิพากษา⁶⁹

3. กรณีบุคคลที่มีอายุต่ำกว่าเกณฑ์ที่จะต้องรับผิด (A person under the age of criminal responsibility) กรณีอาจเกิดขึ้นได้กับผู้สมคบกระทำความผิดที่มีอายุต่ำกว่าเกณฑ์ที่จะต้องรับผิด เช่นนี้ ถือว่า ผู้สมคบกระทำความผิดนั้นไม่ต้องรับผิด เช่น กฎหมาย The Children and Young Persons Act 1933 กำหนดให้เด็กอายุต่ำกว่า 10 ปี ไม่ต้องรับผิดทางอาญา เป็นต้น แต่ในกรณีเด็กอายุตั้งแต่ 10 ปี ถึง 14 ปี กฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้ ถ้าพิสูจน์ได้ว่าเด็กนั้นมี "มีความรู้สึกลึกซึ้ง" (mischievous discretion) เด็กนั้นต้องรับผิดฐานสมคบได้

⁶⁷ LaFave, Wayne R. and Scott, Austin W. Criminal Law, P. 490 ; Dawson V. United States, 10 F. 2d 106 (9th Cir. 1936)

⁶⁸ Smith, J.C. and Hogan, Brain. Criminal Law, P.240

⁶⁹ Victoria Police Force Detective Training School. Conspiracy. แปลโดยสุรพล ไตรเวทย์. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2526. (อัดสำเนา).

4. กรณีผู้ได้รับผลร้ายจากการกระทำผิด (An intended victim of that offence) กฎหมายไม่ได้ให้ความหมายของ "ผู้ได้รับผลร้าย" (Victim) ไว้โดยตรง แต่เจตน์จำนงค์ของกฎหมายเพื่อคุ้มครองมิให้บุคคลได้รับผลร้ายเมื่อได้มีการกระทำผิดขึ้น ดังนั้นผู้ได้รับผลร้ายนี้จึงถือว่าไม่เป็นผู้ร่วมสมคบกระทำความผิด⁷⁰ เช่น การตกลงกับเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 16 ปี เพื่อจะพาเด็กนั้นหลบหนีจากการปกครองของพ่อแม่ โดยพ่อแม่ของเด็กหญิงนั้นไม่ยินยอม หรือเพื่อสำเร็จความใคร่กับเด็กหญิงนั้น เช่นนี้ เด็กหญิงนั้นไม่ถือว่าเป็นผู้ร่วมสมคบกระทำความผิด เป็นต้น

ความผิดที่จำเป็นต้องมีการร่วมมือกันกระทำ (concerted action crimes) เช่น การค้าประเวณี การร่วมประเวณีระหว่างพี่น้องบิดามารดาเดียวกัน การมีสามีหรือภรรยาสองคนในเวลาเดียวกัน หรือการดวลกัน เป็นต้น ซึ่งความผิดในลักษณะเช่นนี้ จะต้องมีการตกลงกันก่อนตั้งแต่ก่อนเสมอ และเป็นความผิดได้เฉพาะต้องมีการกระทำร่วมกันเท่านั้น ตามพื้นฐานข้อห้ามของกฎ Wharton's Rule ถือว่า ไม่สามารถฟ้องให้ต้องรับผิดในความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) ได้เพราะผู้กระทำแต่ละคนไม่อาจกระทำความผิดได้เอง⁷¹ แต่อย่างไรก็ดี กฎ Wharton's Rule นี้ก็มีข้อยกเว้น คือ

ก. กรณีผู้ร่วมกระทำมีมากกว่าจำนวนที่จำเป็นในการกระทำความผิดนั้น ๆ ถือว่า สมคบกันกระทำความผิดได้ เช่น นางสาว A ได้สมคบกับ B และ C ในการค้าประเวณี เช่นนี้ผู้ที่ตกลงกันทั้งสามคนอาจจะถูกพิพากษาในความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) ตั้งแต่ได้มีการเข้าร่วมกันเกินกว่าจำนวนที่จำเป็นในการกระทำความผิด⁷²

ข. กรณีไม่สำเร็จผลตามที่วัตถุประสงค์ของการตกลงกัน (Objective of agreement not achieved) ในบางศาลได้นำ กฎ Wharton's Rule ไปใช้ในกรณีที่ผู้สมคบ

⁷⁰ Smith, J.C. And Hogan, Brian. Criminal Law, P. 241

⁷¹ Perkins, Rollin M. and Boyce, Ronald N. Criminal Law and Procedure : cases and materials. 5 th. ed. (New York : The foundation press, 1977), p. 315

⁷² Baker V. State, 393 F 2d 604 (9 th. Cir. 1968). quoted in Dix, George E. Criminal Law, P. 100

ได้ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์เท่านั้น กล่าวคือ เมื่อมีการกระทำสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการตกลงกัน กฎของ Wharton's Rule ย่อมจะถือว่า เกิดความผิดทั้งการสมคบกระทำผิด (CONSPIRACY) และความผิดตามวัตถุประสงค์ของการตกลงกันนั้น⁷³

5. กรณีนิติบุคคลสมคบกันกระทำความผิด (Conspiracies among corporation) บริษัท หรือนิติบุคคลอาจเป็นผู้สมคบกระทำความผิดได้ โดยร่วมสมคบกับ บริษัท หรือนิติบุคคลอื่น (another corporation) หรือร่วมสมคบกับบุคคลธรรมดา (a natural person) แต่สมาชิกที่ถูกกล่าวหาว่าสมคบกันกระทำความผิดกับบริษัทหรือนิติบุคคลนั้น ต้องมิใช่ตัวแทนของบริษัท หรือนิติบุคคลนั้น⁷⁴

6. กรณีผู้ร่วมกระทำอื่นได้รับการพิจารณาว่าไม่มีความผิด (Acquittal of Co-Conspirators) บุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่าสมคบกระทำความผิดร่วมกับบุคคลอื่น เมื่อผู้ถูกกล่าวหาคนอื่นทั้งหมดได้รับการพิจารณาว่า ไม่มีความผิดฐานสมคบ เช่นนี้ศาลจะพิพากษาว่า ผู้ถูกกล่าวหา นั้นสมคบกระทำความผิดไม่ได้ แต่ในกรณีอาจเป็นไปได้ที่ผู้ถูกกล่าวหาที่ร่วมสมคบกระทำความผิดอื่น ถูกพิจารณาว่าไม่ได้สมคบกระทำผิด แต่ผู้ถูกกล่าวหาอย่างน้อยสองคนได้ถูกพิพากษาว่าสมคบกระทำความผิด⁷⁵

7. กรณีการปลอมตัวสมคบกระทำผิด (Feigned Accomplice) ในการปฏิบัติราชการตามหน้าที่ของเจ้าพนักงาน อาจเป็นไปได้ที่จะมีการปลอมตัวเข้าไปสมคบกระทำความผิดในกรณีเช่นนี้ ผู้สมคบกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปลอมตัวนั้น ไม่อาจถูกฟ้องในข้อหาสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) ได้ เพราะการสมคบกันกระทำความผิด อย่างน้อยจะต้องมีสอง Mens Rea⁷⁶ ในการสมคบกันในลักษณะดังกล่าวนี้ ศาลบางแห่งของสหรัฐอเมริกาเห็นว่าไม่มีการสมคบกันกระทำความผิดเกิดขึ้น เพราะไม่มีเจตนาที่จะสมคบกันเพื่อกระทำความผิดให้ตลอด⁷⁷

⁷³ Shannon V. Commonwealth, 14 Pa 226 (1850), Ibid.

⁷⁴ United States V. Santa Rita Store Co., 113 P. 620 (N.M. 1911)

⁷⁵ Eyman V. Deutsch, 373 P.2d 716 (Ariz. 1962), Ibid., p. 98

⁷⁶ Ibid., p. 99

⁷⁷ King V. States, 104 So. 2d 730 (Fla 1958), Ibid.

ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ ได้มีการวิเคราะห์ถึง "ทฤษฎีฝ่ายเดียว" (A Unilateral Theory) เพื่อนำไปใช้เกี่ยวกับความรับผิดของผู้สมคบ ดังนั้น The Model Penal Code ก็ได้แก้ไขถ้อยคำเกี่ยวกับ การตกลงกันกระทำความผิดที่ง่ายขึ้นโดยเปลี่ยนถ้อยคำจากการตกลงกัน "ระหว่าง" (Between) ผู้สมคบกระทำความผิด เป็นการตกลงกัน "โดย" (by) ผู้สมคบกระทำความผิด ดังนี้ จำเลยเพียงคนเดียวจึงอาจถูกพิพากษาว่า สมคบกระทำความผิดกับบุคคลอื่นซึ่งบุคคลอื่นนั้นได้รับการพิจารณาว่า ไม่มีความผิด หรือบุคคลอื่นนั้น เป็นเจ้าพนักงานที่ปลอมตัวเข้าร่วมสมคบ⁷⁸

3.5 ความรับผิดในการสมคบกระทำความผิด

1. ความรับผิดในความผิดฐานสมคบ และความผิดตามวัตถุประสงค์ของการสมคบ (Liability for Conspiracy and Substantive Offense) ตามกฎหมายคอมมอน ลอร์ ถือว่า ความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) เป็นความผิดไม่ร้ายแรง (Misdemeanor)⁷⁹ และถ้าวัตถุประสงค์ของการสมคบกันเป็นความผิดร้ายแรง (a felony) ความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) จะกลืนเข้าไปในความผิดหลัก (The Substantive Offense) และไม่อาจแยกฟ้องได้ เว้นแต่ ความผิดหลักนั้นเป็นความผิดอาญาไม่ร้ายแรง (misdemeanor) หรือ กรณีที่ความผิดฐานสมคบ ได้ถูกกำหนดให้เป็นความผิดอาญาร้ายแรง (Felony) ก็ไม่อาจใช้ ทฤษฎีกลืนกันของความผิด (The Merger Doctrine) ให้ความผิดฐานสมคบกลืนเข้าไปใน ความผิดหลักได้⁸⁰

แต่ในปัจจุบัน ความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) จะไม่กลืนเข้าไปในความผิดที่เป็น วัตถุประสงค์ของการสมคบ ดังนั้น จำเลยจึงอาจถูกพิพากษาให้มีความผิดทั้งสองกระทงทั้ง

⁷⁸ Model Penal Code 5.03 (1)

⁷⁹ Misdemeanor คือความผิดอาญาที่กฎหมายคอมมอน ลอร์ ไม่ได้บัญญัติให้รับทรัพย์ และผู้กระทำความผิดถูกลงโทษไม่ถึงประหารชีวิต รายละเอียดดู หลวงประเสริฐมนูกิจ. กฎหมาย ลักษณะอาญาของอังกฤษ ภาค 1. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ภูไท, 2475), หน้า 3.

⁸⁰ Kraut Jayson. American Jurisprudence, P 130.

ความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) และความผิดที่เป็นวัตถุประสงค์ประสงค์ของการสมคบซึ่งได้ลงมือกระทำแล้ว⁸¹

มีข้อสังเกตว่า เมื่อมีการฟ้องในฐานะพยายามกระทำความผิด แล้วจะฟ้องในความผิดฐานสมคบอีกไม่ได้ หรือ เมื่อมีการฟ้องในความผิดฐานสมคบแล้ว จะฟ้องในความผิดฐานพยายามกระทำความผิดไม่ได้

ในกรณีผลของการกระทำผิดซึ่งต่างไปจากวัตถุประสงค์ที่ได้ตกลงกันไว้นั้น มิได้หมายความว่า ผู้ร่วมกระทำจะต้องกลับกลายเป็นมีวัตถุประสงค์ดัง เช่นที่ผลของการกระทำปรากฏ แต่อาจเป็นไปได้ที่เป็นเทคนิคในการฟ้องโดยฟ้องว่า ได้ร่วมกันสมคบ (CONSPIRACY) ดังเช่นที่ผลของการกระทำได้ปรากฏอยู่ โดยที่ชั้นผลของการกระทำนี้เป็นพยานหลักฐานสนับสนุนคำฟ้องว่า ได้มีการตั้งใจกระทำผิดเช่นนั้นแต่ผู้พิพากษามักไม่เห็นด้วยกับวิธีการนี้ เพราะจะไม่เป็นการยุติธรรมกับจำเลย⁸² ดังนั้น เมื่อมีหลักฐานเพียงพอที่จะพิสูจน์ได้ว่า ความผิดหลักหรือความผิดตามวัตถุประสงค์ของการสมคบซึ่งบุคคลได้ตั้งใจร่วมกันกระทำเป็นอย่างใดแล้ว จึงเป็นการไม่สมควร ถ้าจะตั้งข้อหาสมคบกระทำผิดในทางอื่นซึ่งแตกต่างจากที่ผู้สมคบกันนั้นได้ตั้งใจไว้แต่เดิม

2. ความรับผิดชอบของผู้ร่วมสมคบกระทำผิด (Liability for crime of Co-Conspirators) เมื่อมีการตกลงกันหรือกำหนดแผนการในการกระทำความผิดแล้ว การสมคบกันนั้นก็สำเร็จเป็นความผิด ผู้ร่วมสมคบทุกคนจะต้องมีความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) และเมื่อผู้ร่วมสมคบคนหนึ่งคนใดได้กระทำความผิดตามวัตถุประสงค์ของการสมคบกันนั้น ผู้ร่วมสมคบอื่นแม้จะมีได้ร่วมลงมือกระทำความผิดนั้นด้วย ก็ต้องรับผิดชอบความผิดซึ่งผู้ร่วมสมคบอื่นได้กระทำไปภายใต้ขอบเขตของการสมคบกันนั้น⁸³ ซึ่งเป็นไปตามหลักความรับผิดชอบจากการกระทำ

⁸¹ Dix, George E. Criminal Law, P.98

⁸² R.V. West and Others (1948) 1. A.E.R. P 720. อ้างถึงใน D.E.A. Law Applicable To Criminal Forfeiture Proceeding. แปลโดย สุรพล ไตรเวทย์. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2527. (อัดสำเนา)

⁸³ Pinkerton V. United States, 328 U.S. 640 (1946).

ของบุคคลอื่น (Vicarious Liability) และโดยความรับผิดจากการกระทำของบุคคลอื่นนี้เป็นความรับผิดเด็ดขาด (Strict Liability) เช่น

นาย A, B และ C ได้ปรึกษากันที่จะไปลักทรัพย์ของผู้อื่น และได้มีการตกลงวางแผนในการที่จะไปลักทรัพย์ ดังนี้ เมื่อได้ตกลงแผนการเสร็จ ทั้งสามคนก็มีความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) สำเร็จสมบูรณ์แล้ว ต่อมานาย A บ่ายจึงไม่ได้ไปตามที่ตกลงไว้ คงมีแต่นาย B และ C ไปลักทรัพย์เท่านั้น ดังนั้น เมื่อนาย B และ C ไปลักทรัพย์ผู้อื่นจึงมีความผิดฐานลักทรัพย์ ส่วนนาย A แม้ว่าจะไม่ได้ไปลักทรัพย์กับนาย B และ C เพราะป่วย แต่ได้เข้าร่วมตกลงในแผนการลักทรัพย์ จึงต้องรับผิดชอบในความผิดฐานลักทรัพย์ด้วย ความรับผิดของนาย A นี้เป็นความรับผิดจากการกระทำของบุคคลอื่น (Vicarious Liability) ตามหลักผู้ร่วมสมคบกันกระทำผิด (The Co-Conspirator Doctrine)

แต่มีข้อสังเกตว่า ความผิดนั้นต้องเป็นความผิดที่อาจคาดหมายได้ล่วงหน้าซึ่งเป็นผลจากการสมคบกันกระทำผิดด้วย⁸⁴

3.6 ข้อจำกัดความรับผิดเกี่ยวกับการสมคบกันกระทำผิด

เมื่อบุคคลได้เข้าร่วมสมคบกระทำผิดกับบุคคลอื่นแล้ว จะเห็นได้ว่า นอกจากบุคคลนั้นจะต้องรับผิดชอบในความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) แล้ว จะต้องรับผิดชอบในความผิดที่ผู้ร่วมสมคบอื่นได้กระทำไปภายใต้ขอบเขตการสมคบกันกระทำผิดนั้นด้วย แม้บุคคลนั้นว่าจะมิได้กระทำความผิดตามที่ตกลงกันเสียก็ตาม แต่ผู้ร่วมสมคบนั้นอาจจะไม่ต้องรับผิดจากการกระทำผิดของผู้ร่วมสมคบอื่นได้ โดยแยกพิจารณาข้อจำกัดความรับผิดได้ดังนี้ คือ

1. ข้อจำกัดความรับผิดระหว่างการสมคบกระทำผิด (The Duration of the Conspiracy) ในกรณีที่มีการสมคบกันกระทำผิด (CONSPIRACY) ขึ้น การสมคบที่กระทำติดต่อกันไม่ขาดสายนั้น อาจปรากฏการกระทำอื่นที่เปิดเผยออกมา (Overt Act) ต่างเวลา ต่างสถานที่ซึ่งมีผลต่อการพิจารณาคดีได้ กล่าวคือในระหว่างที่การสมคบกระทำผิดยังไม่เสร็จเด็ดขาดลง การกระทำหรือการเปิดเผยตัวของผู้ร่วมสมคบกระทำผิดใด อาจสามารถ

⁸⁴ Dix, George E. Criminal Law, P. 100-101

รับฟัง เพื่อยืนยันกับผู้ร่วมสมคบกระทำความผิดคนอื่นหรือทำให้ผู้ร่วมสมคบคนอื่นต้องรับผิดชอบในความผิดหลัก (Substantive Offense) ที่ผู้ร่วมสมคบคนหนึ่งคนใดได้กระทำให้ไปภายใต้ขอบเขตของการตกลงกันไว้ เมื่อมีการสมคบกระทำความผิด (CONSPIRACY) ขึ้นย่อมเป็นการไม่ยุติธรรมที่ผู้ร่วมสมคบนั้นจะต้องรับผิดชอบจากการกระทำความผิดของผู้ร่วมสมคบอื่นหรือรับผิดชอบจากการสมคบกันกระทำความผิดโดยไม่จำกัดเวลา ดังนั้นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมจึงได้จำกัดระยะเวลาความรับผิดชอบในการสมคบกระทำความผิดโดยมีหลักว่า "ผู้สมคบกระทำความผิดจะต้องรับผิดชอบในการสมคบกระทำความผิดนั้นในระหว่างที่ได้มีการสมคบกันกระทำความผิด"

"ในระหว่างที่มีการสมคบกันกระทำความผิด" หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่การสมคบกันสำเร็จเป็นความผิดจนถึงระยะเวลาที่การสมคบกันกระทำความผิดเสร็จเด็ดขาด กล่าวคือ การสมคบกันสำเร็จเป็นความผิด เมื่อได้มีการตกลงกัน (Agreement) หรือได้มีการกระทำโดยเปิดเผย (Overt Act) ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้การสมคบกันกระทำความผิดนั้นจะต้องมีการกระทำโดยเปิดเผย (Overt Act)

ส่วนการสมคบกระทำความผิดเสร็จเด็ดขาดนั้น ได้แก่ กรณีที่ได้มีการกระทำให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการสมคบกัน หรือ กรณีที่ผู้ร่วมสมคบทุกคน (All the parties) ได้สละสิทธิในการสมคบกระทำความผิด⁸⁵ ซึ่งในขณะที่สมคบกันนั้นถ้าไม่ได้มีการกระทำโดยเปิดเผย (Overt Act) ในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด (Period of limitation) กฎหมายก็จะสันนิษฐานว่า ได้สละสิทธิในการสมคบกระทำความผิด⁸⁶

⁸⁵ Ludes, Francis J. and Cilbert, Harold J. Corpus Juris Secundum, P. 726

⁸⁶ LaFave Wayne R. and Scott, Austin W. Criminal Law, P. 483 ; Model Penal Code. Section 5.03. (7) Duration of conspiracy
(a) conspiracy is a continuing course of conduct which terminates when the crime of crimes which are its object are committed or the agreement that they be committed is abandoned by the defendant and by those with whom he conspired ; and

ข้อสังเกต การสมคบกันกระทำผิดไม่จำเป็นที่จะต้องเสร็จเด็ดขาดเมื่อได้กระทำความผิดหลัก (Substantive Crime) ซึ่งเป็นความผิดตามวัตถุประสงค์ของการสมคบกันขึ้น หรือเมื่อผู้ร่วมสมคบกระทำความผิดคนหนึ่งคนใดถูกจับกุม ในการพิจารณาว่าการสมคบกระทำผิดเสร็จเด็ดขาดนั้น จะต้องอาศัยพฤติการณ์ ข้อเท็จจริงตลอดทั้งวัตถุประสงค์ของการสมคบกันนั้น เป็นกรณีไป

2. ข้อจำกัดความรับผิดเกี่ยวกับอายุความ (The statute of limitation) ในการนับอายุความในการสมคบกระทำผิดนั้น ในยุคแรกมีความคิดว่า อายุความเริ่มนับตั้งแต่วันที่ได้มีการกระทำโดยเปิดเผยครั้งแรก (The First Overt Act) หรือ ในการพิจารณาการสมคบกระทำผิดไม่จำเป็นต้องมีการกระทำโดยเปิดเผย (Overt Act) อายุความเริ่มนับตั้งแต่วันที่ได้ตกลงกัน (Agreement) แต่ในปัจจุบันนี้ถือว่าอายุความในการสมคบกระทำผิดเริ่มนับตั้งแต่วันที่การสมคบกระทำความผิดเสร็จเด็ดขาด⁸⁷

3. ข้อจำกัดความรับผิดเกี่ยวกับการถอนตัวจากการกระทำความผิด (Withdrawal) มีหลักว่า "ผู้ร่วมสมคบกระทำความผิด ซึ่งถอนตัวจากการกระทำความผิดโดยชอบแล้ว ไม่ต้องรับผิดในความผิดที่ผู้ร่วมสมคบอื่นได้กระทำให้ขึ้นภายหลังจากที่ได้ถอนตัวแล้ว"⁸⁸ การถอนตัวจากการสมคบกระทำผิด คือ กรณีที่บุคคลได้เข้าร่วมตกลงกระทำความผิดซึ่งมีความผิดฐานสมคบแล้ว และกลับใจไม่ต้องการที่จะกระทำความผิดต่อไป จึงได้ถอนตัวจากการกระทำความผิดตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งผลจากการถอนตัวโดยชอบด้วยกฎหมายนี้ ทำให้ผู้ถอนตัวนั้นไม่ต้องรับผิดในความผิดที่ผู้ร่วมสมคบอื่น กระทำให้ขึ้นภายหลังจากที่ได้ถอนตัวโดยชอบแล้ว ส่วนเงื่อนไขเกี่ยวกับการถอนตัวนั้น กฎหมายอาจกำหนดไว้ดังนี้ คือ

(เชิงอรรถต่อ)

(b) such abandonment is presumed if neither the defendant nor anyone with whom he conspired does any overt act in pursuance of the conspiracy during the applicable period of limitation ; ...

⁸⁷ Ibid., p. 482

⁸⁸ Dix, George E. Criminal Law, P. 101

ก. การบอกกล่าวแก่ผู้ร่วมสมคบอื่น (Communication to all others) ในการบอกกล่าวถอนตัวจากการกระทำความผิดนี้ ในบางรัฐของสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้ต้องแจ้งแก่ผู้สมคบกระทำความผิดอื่นทุกคน การถอนตัวนั้นถึงจะมีผล⁸⁹ กล่าวคือ ถ้าไม่ได้แจ้งการถอนตัวแก่ผู้ร่วมสมคบอื่นทุกคนแล้ว ผู้ถอนตัวนั้นยังคงต้องรับผิดชอบในความผิดที่ผู้ร่วมสมคบอื่นได้กระทำด้วย แต่ศาลสูงของสหรัฐอเมริกาก็ได้ตั้งข้อสงสัย เกิดว่า การแจ้งแก่ผู้ร่วมสมคบคนอื่นทุกคนอาจเป็นเรื่องที่ไม่สามารถกระทำได้ ถ้าได้กระทำการอันเป็นปฏิบัติต่อวัตถุประสงค์ของการสมคบกันกระทำความผิด และได้ติดต่อในลักษณะ คาดหมายได้ว่า จะถึงแก่ผู้ร่วมสมคบคนอื่น ๆ เช่นนี้ ก็เป็นการเพียงพอแล้ว⁹⁰

ข. เจื่อนไขเกี่ยวกับเวลา (Timeliness) ในบางรัฐได้มีการกำหนดเกี่ยวกับเวลาที่ถอนตัวด้วย กล่าวคือ ต้องมีการถอนตัวในเวลาที่ผู้สมคบคนอื่นสามารถเอาเป็นเยี่ยงอย่าง และเลิกกระทำความผิดได้⁹¹

ค. เจื่อนไขเกี่ยวกับการถอนตัวต้องเป็นการขัดขวางความผิดที่มุ่งจะกระทำ (Prevention of target crime) คือ การถอนตัวที่จะมีผลนั้น ผู้ถอนตัวจะต้องกระทำการอันเป็นการป้องกันมิให้ผู้สมคบกระทำความผิดคนอื่น ๆ ได้ทำความผิดที่มุ่งจะกระทำนั้นด้วย⁹² เช่น การแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจถึงการสมคบกระทำความผิดและผู้ร่วมสมคบกระทำความผิด เป็นต้น

เมื่อบุคคลได้เข้าร่วมตกลงกันเพื่อจะกระทำความผิดก็ย่อมมีความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) และถ้าผู้ร่วมสมคบคนหนึ่งคนใดได้กระทำความผิดตามวัตถุประสงค์ของการตกลงนั้น ผู้ร่วมสมคบทุกคนจะต้องรับผิดชอบในความผิดที่เกิดขึ้นนั้นด้วย ตามหลักความรับผิดชอบจากการกระทำของบุคคลอื่น (Vicarious Liability) ตัวอย่างเช่น ก. ข. และ ค. ตกลงกันจะไปรับเฮโรอีนจากแหล่งผลิตเพื่อนำไปขายแก่ชาวต่างชาติ และได้มีการจัดเตรียมรถยนต์ไว้ พอถึงวันกำหนดนัด ก. กลัวความผิดและ ข. บ่ายจึงไม่ได้ไปตามแผนการ

⁸⁹ Loser V. Superior Court, 78 Cal, App. 2d30 (1947), Ibid.

⁹⁰ United States V. United States Gypsum Co., 438 U.S. 422 (1978), Ibid.

⁹¹ People V. Brown, 186 N.E. 2d 321 (III. 1962), Ibid., P. 102

⁹² Elderdge V. United States, 62 F. 2d 449 (10 th Cir 1932), Ibid.

คงมีแต่ ค. ที่ขั้บรณณ์ไปรับจากแหล่งผลิตเฮโรอีนแล้วนำไปขายแก่ชาวต่างชาติ ดังนี้เมื่อ ก. ข. และ ค. ได้ตกลงกันจะจำหน่ายเฮโรอีนการสมคบกันนั้นก็สำเร็จเป็นความผิดขึ้นทั้งสามคนจึงมีความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) และ ค. เป็นผู้นำเฮโรอีนไปจำหน่ายจึงมีความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติดด้วย และแม้ ก. กับ ข. จะไม่ได้ลงมือกระทำความผิดจำหน่ายยาเสพติดกับ ค. แต่เมื่อได้ร่วมตกลงแผนการกระทำความผิดด้วย จึงต้องรับผิดชอบในความผิดจำหน่ายยาเสพติด ซึ่ง ค. เป็นผู้ลงมือกระทำตามหลักความรับผิดชอบจากการกระทำของบุคคลอื่น เป็นต้น

ในการถอนตัวจากการกระทำความผิด (Withdrawal) ผู้ที่ถอนตัวตามวิธีที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ก็ไม่ต้องรับผิดชอบในความผิดที่ผู้ร่วมสมคบอื่นได้กระทำขึ้นภายหลังจากการถอนตัว เช่น ตามตัวอย่างข้างต้น ก. ข. และ ค. ตกลงกันจะนำเฮโรอีนจากแหล่งผลิตไปขายแก่ชาวต่างชาติและได้เตรียมรณณ์ไว้ ก่อนที่จะได้กระทำตามแผนการ ก. กล่าวว่าจะมีความผิดจึงขอถอนตัวจากการกระทำผิดและได้ถอนตัวตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้ ข. ป่วยจึงไม่ได้ไปตามแผนการ ค. เพียงคนเดียวที่ไปรับเฮโรอีนจากแหล่งไปขายแก่ชาวต่างชาติ ดังนี้จะเห็นว่าเมื่อ ก. ข. และ ค. ได้ตกลงกันเพื่อกระทำความผิด การสมคบกันก็สำเร็จเป็นความผิดขึ้นทั้งสามจึงมีความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) ค. เป็นคนไปรับเฮโรอีนจากแหล่งไปขายแก่ชาวต่างชาติ ค. จึงมีความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติด ข. แม้ป่วยและไม่ได้ไปกระทำตามแผนการเมื่อไม่ปรากฏว่าได้ถอนตัวจากการกระทำผิด ข. จึงต้องรับผิดชอบในความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติดที่ ค. เป็นผู้กระทำด้วย ตามหลักความรับผิดชอบจากการกระทำของบุคคลอื่น ส่วน ก. เมื่อได้ถอนตัวโดยชอบก่อนที่ ค. จะกระทำความผิดจำหน่ายยาเสพติด ก. จึงไม่ต้องรับผิดชอบในความผิดที่ ค. ได้กระทำขึ้นหลังจากที่ ก. ได้ถอนตัวแล้ว แต่ ก. ยังคงต้องรับผิดชอบความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) ที่สำเร็จสมบูรณ์แล้ว

ข้อสังเกต การถอนตัวจากการกระทำความผิด (Withdrawal) มีผลยกเว้นความรับผิดชอบจากการกระทำของบุคคลอื่น (Vicarious Liability) และส่วนเงื่อนไขการถอนตัวจะต้องชัดเจนว่ามีมีการกระทำความผิดตามวัตถุประสงค์ของการตกลงกัน และเงื่อนไขการถอนตัวเกี่ยวกับเวลาเป็นเทคนิคของกฎหมายเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดเกิดขึ้น

3.7 พยานหลักฐานเกี่ยวกับการสมคบกันกระทำความผิด (Evidence of Conspiracy)

ความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) เห็นได้ว่า แตกต่างจากความผิดอาญาทั่วไป โดยลักษณะการสมคบกันกระทำความผิดขาดองค์ประกอบในส่วนผลของการกระทำ และลักษณะการกระทำความผิดยากแก่บุคคลภายนอกจะรู้ได้ จึง เป็นการยากที่จะหาพยานหลักฐานโดยตรงเพื่อพิสูจน์ความผิดแต่เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของบทบัญญัติที่มุ่งคุ้มครองป้องกันสังคมและบุคคลในสังคม และ เพื่อไม่ให้กฎหมายสมคบกระทำความผิดเป็นเพียงบทบัญญัติทางวิชาการที่ไม่มีผลบังคับใช้ในการพิสูจน์การสมคบกระทำความผิดจึงสามารถรับฟัง พยานพฤติเหตุแวดล้อมกรณี (Circumstantial Evidence) และ ยกเว้นหลักห้ามรับฟังพยานบอกเล่า (Hearsay Exception) ซึ่งพิจารณาได้ดังนี้คือ

ก. พยานพฤติเหตุแวดล้อมกรณี (Circumstantial Evidence) หมายถึง พยานซึ่งแสดงข้อเท็จจริงอันอาจทำให้ศาลพึงอนุมานหรือสันนิษฐานถึงข้อเท็จจริงในประเด็นได้⁹³ ดังนั้น พยานพฤติเหตุแวดล้อมกรณีจึงไม่ใช่พยานที่พิสูจน์ข้อเท็จจริงที่เป็นประเด็นแห่งคดีโดยตรง หากแต่พิสูจน์ข้อเท็จจริงอื่นที่บ่งชี้ว่าข้อเท็จจริงอันเป็นประเด็นแห่งคดีน่าจะเกิดขึ้น⁹⁴ ในอังกฤษถือว่า ข้อเท็จจริงบางอย่างที่อยู่ในการจำพวก Res gestae* ก็รวมอยู่ในประเภทกรณีแวดล้อมด้วย ดังนั้น พยานพฤติเหตุแวดล้อมกรณีในความผิดฐานสมคบ ก็คือ พยานหลักฐานที่แสดงข้อเท็จจริงอันทำให้

⁹³ โอสถ โกศิน. "คำอธิบายและเปรียบเทียบกฎหมายไทยและต่างประเทศในเรื่องกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน" ใน อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นายเชษฐ โสภิติน. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อัมรินทร์การพิมพ์, 2529), หน้า 77.

⁹⁴ เข็มชัย ชุตินวงศ์. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2529), หน้า 8.

* Res gestae หมายถึง ข้อเท็จจริงที่เป็นส่วนหนึ่งหรือควบคู่กันหรืออธิบายข้อเท็จจริงในประเด็นอีกทีหนึ่ง หรือนัยหนึ่งไม่ใช่เป็นข้อเท็จจริงในประเด็น แต่เป็นข้อเท็จจริงที่นำไปสู่การกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดอันอยู่ในประเด็น ข้อเท็จจริงเหล่านี้ อาจเป็นการกระทำ การงดเว้น คำกล่าวด้วยปาก หรือลายลักษณ์อักษรและ เหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นต้น ดูสุรจิต พัฒนสาร. "ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายอัยย : ชื่องานในประเทศไทย", หน้า 112.

ศาลอนุมาณหรือสันนิษฐานว่า ได้มีการสมคบกันกระทำความผิดตามฟ้อง ศาลสูงของสหรัฐอเมริกา ได้อธิบายเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า "การปกปิด และการซ่อนเร้นมีผลสำคัญต่อความสำเร็จของการสมคบกันกระทำความผิด ยิ่งมีการปกปิด และซ่อนเร้นมากเท่าใด ก็สามารถกระทำความผิดให้สำเร็จได้มากเท่านั้น ดังนั้นกฎหมายจึงให้อำนาจศาลในการพิพากษาว่ามีความผิดฐานสมคบได้ เมื่อมีการพิสูจน์ให้เห็นถึง สาระสำคัญของแผนการ และการกระทำที่เกี่ยวข้องกันนั้น โดยไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ถึงขั้นว่า รู้แผนการโดยละเอียด หรือรู้จักกับผู้ร่วมกระทำความผิดทั้งหมด"⁹⁵

ดังนั้น เมื่อการสมคบกันกระทำความผิดพิสูจน์ได้ลำบาก เพราะการตกลงกันนั้น ผู้กระทำความผิดจะใช้วิธีการที่อ้อมค้อม (Devious) ปกปิด (Hidden) เป็นความลับ (Secret) และอย่างลึกลับ (Clandestine) การรับฟังพยานพหุเหตุแวดล้อมกรณี (Circumstantial Evidence) จึงเป็นการชดเชยความลำบากในการพิสูจน์ความผิดดังกล่าวแล้วนั้น

ข. ข้อยกเว้นหลักห้ามรับฟังพยานบอกเล่า (Hearsay Exception) ในประเทศที่ใช้กฎหมายคอมมอน ลอร์ พยานบอกเล่า (Hearsy) หมายถึง คำกล่าวหรือข้อความที่ทำขึ้นนอกศาล และเสนอขึ้นมาเพื่อพิสูจน์ว่าข้อความหรือคำกล่าวนั้นเป็นความจริง⁹⁶

กฎหมายของสหรัฐอเมริกา The Federal Rule of Evidence ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานได้ให้คำจำกัดความของพยานบอกเล่า (Hearsay Evidence) ไว้ใน Rule 801 (c) ว่า "พยานบอกเล่า (Hearsay) คือ Statement ซึ่งไม่ได้กระทำโดยผู้ที่กำลังเบิกความอยู่ในการพิจารณาของศาล และเสนอขึ้นมาเพื่อพิสูจน์ความเป็นจริงของ Statement นั้น" และ Rule 801 (a) ได้ให้ความหมายของ Statement คือ

ก. การสื่อความหมายด้วยการพูด หรือการเขียน

ข. การกระทำของบุคคลที่ไม่มีการพูด แต่มีเจตนาจะให้เป็นการสื่อความหมาย

ดังนั้น พยานบอกเล่าก็คือ ข้อความหรือคำกล่าว หรือการกระทำที่ไม่มีการพูด ซึ่งมีเจตนาใช้เป็นสื่อความหมาย ซึ่งไม่ได้กระทำโดยผู้ที่กำลังเบิกความอยู่ในการพิจารณาของศาล และเสนอเข้ามาเพื่อพิสูจน์ว่าข้อความ หรือคำกล่าว หรือสื่อความหมายจากการกระทำนั้นเป็น

⁹⁵ LaFave, Wayne R. and Scott, Austin W. Criminal Law, P. 458

⁹⁶ เข็มชัย ชูติวงศ์. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, หน้า 140.

ความจริง⁹⁷ ดังนั้น คำบอกกล่าวโดยทั่วไป ถือว่า เป็นพยานบอกเล่า (Hearsay Evidence) ซึ่งหลักการรับฟังพยานหลักฐานนั้น ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานบอกเล่า เพราะว่า บุคคลซึ่งเป็นผู้บอกเล่าข้อเท็จจริง ไม่ต้องมาสาบานตัว และ เบิกความต่อหน้าศาล จึงไม่มีหลักประกันว่า เขาจะพูดความจริง โดยไม่แต่งเติมเสริมต่อ ทั้งการเล่าเรื่องต่อกันมาหลายทอดทำให้ข้อความที่บอกเล่าเปลี่ยนแปลงคาดเคลื่อนได้ และ เหตุผลที่สำคัญที่สุดที่กฎหมายห้ามรับฟังพยานบอกเล่าคือ การรับฟังพยานบอกเล่า ทำให้ฝ่ายตรงข้ามหรือทนายความฝ่ายตรงข้ามไม่สามารถซักค้านผู้บอกเล่าซึ่งเป็นผู้พบเห็นข้อเท็จจริง ในคดีอาญา การรับฟังพยานบอกเล่าถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิของจำเลยที่ได้ เฝ้าดูหน้ากับพยาน (Right to confront witness)⁹⁸ เพราะการรับฟังพยานบอกเล่าทำให้พยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์ที่แท้จริงไม่ต้องมาเบิกความในศาล และ ไม่ต้อง เฝ้าดูหน้ากับจำเลย ซึ่ง เป็นการเอาเปรียบและ ไม่เป็นธรรมต่อจำเลย⁹⁹

ข้อยกเว้นหลักห้ามรับฟังพยานบอกเล่าเกี่ยวกับคำรับของผู้ร่วมกระทำความผิด (Co-conspirator)

ในประเทศอังกฤษหลักทั่วไป คำรับสารภาพของจำเลยคนหนึ่งจะใช้เป็นพยานหลักฐานยืนยันจำเลยคนอื่น ๆ ไม่ได้¹⁰⁰ กล่าวคือ คำรับสารภาพมีผลเฉพาะผู้ให้คำรับสารภาพเท่านั้น จะถือว่า คำรับสารภาพของจำเลยคนหนึ่ง เป็นคำรับสารภาพของจำเลยอีกคนหนึ่ง ไม่ได้¹⁰¹ เว้นแต่จำเลยทั้งสองคนนั้นได้ร่วมกันกระทำความผิด คำรับสารภาพของจำเลยคนหนึ่งอาจชี้ยันต่อจำเลยอีกคนหนึ่ง ได้¹⁰²

⁹⁷ มยุรี จามิกรานนท์ "การรับฟังพยานบอกเล่าของศาลไทย" (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529), หน้า 12.

⁹⁸ สิทธิข้อนีมีบัญญัติอยู่ในบทแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ บทที่ 6 ของสหรัฐอเมริกา

⁹⁹ เข็มชัย ชุตินวงศ์. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, หน้า 147-149.

¹⁰⁰ R.V. Turner, 1832; R.V. Gunewardene, 1951; R.V. Rhodes., 1959. อ้างถึงใน ก่อเกียรติ เอี่ยมบุตรลบ. "หลักการรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหา" (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), หน้า 154.

¹⁰¹ R.V. Moor, 1956; R.V. Surujpaul, 1958. เรื่องเดียวกัน.

¹⁰² R.V. Gunewardone., 1951. เรื่องเดียวกัน.

ในประเทศสหรัฐอเมริกา The Federal of Evidence Rule 801 (d) (2) กำหนดไว้ว่า "คำรับของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งไม่ถือว่าเป็นพยานบอกเล่า ถ้าคำกล่าวนั้นเสนอเพื่อใช้ยืนยันคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง และเป็น(E) คำกล่าวของผู้ร่วมกระทำผิดกับคู่ความ (Co-Conspirator) ในระหว่างที่สมคบกระทำผิด"

ในการสมคบกันเพื่อจะกระทำผิดอย่างหนึ่งอย่างใด คำกล่าวของผู้กระทำผิดคนหนึ่ง สามารถนำมาอ้างอิงยืนยันผู้กระทำผิดคนอื่นได้เสมือนหนึ่งเป็นคำกล่าวของผู้นั้นเอง ด้วยเหตุผลเกี่ยวกับข้อยกเว้นการรับฟังพยานบอกเล่า ซึ่งเป็นคำกล่าวของผู้ร่วมกระทำผิด ก็คือผู้ร่วมสมคบกระทำผิดแต่ละคนถือว่าเป็น ตัวแทนของผู้ร่วมสมคบคนอื่นทั้งหมด¹⁰³ ซึ่งผู้ร่วมกระทำผิด (Co-Conspirator) ทุกคนมีส่วนร่วมกัน ดังนั้น คำพูดของผู้ร่วมกระทำผิดคนหนึ่ง ๆ จึงเป็นองค์ประกอบที่สามารถนำมาวิเคราะห์การกระทำผิดได้ การอ้างคำกล่าวของผู้ร่วมกระทำผิดจึงไม่ถือว่าเป็นพยานบอกเล่า (Hearsay Evidence) ถ้าได้เสนอเพื่อแสดงให้เห็นถึงการกระทำ (Actions) ของผู้ร่วมกระทำผิดนั้นโดยตรง¹⁰⁴

ในสหรัฐอเมริกา การยกเว้นหลักห้ามรับฟังพยานบอกเล่า ในกรณีเป็นคำกล่าวของผู้ร่วมกระทำผิดนี้ ได้มีการนำมาใช้อย่างกว้างขวาง เพราะการกระทำหรือถ้อยคำเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการสมคบกันกระทำผิดมีอย่างกว้างขวาง พยานหลักฐานต่าง ๆ จึงอาจเกี่ยวข้องกับการสมคบกระทำผิดได้ ในบางครั้ง Statement ที่รับฟังเป็นพยานหลักฐานอาจเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นก่อนมีการสมคบกันกระทำผิด หรือหลังจากที่ได้สมคบกันกระทำผิดแล้วก็ได้ และโดยพื้นฐานที่ว่า การเข้าร่วมของผู้สมคบกระทำผิดคนใหม่ไม่ทำให้เกิดความผิดฐานสมคบขึ้นอีก (not create a new conspiracy) ดังนั้น Statement ของผู้สมคบกระทำผิดคนหนึ่งสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานยืนยันผู้สมคบกระทำผิดอื่น ๆ ที่เข้าร่วมใหม่หลังจากเกิดการสมคบกระทำผิดขึ้นแล้วก็ได้ และในการรับฟังคำบอกกล่าวของผู้ร่วมกระทำผิดนี้ ต้องเป็นกรณีที่ผู้บอกกล่าวนั้น ได้เข้าร่วมสมคบกระทำผิดด้วยความ

¹⁰³ LaFave, Wayne R. and Scott, Austin W. Criminal Law, P. 457

¹⁰⁴ มยุรี จามิกรานนท์ "การรับฟังพยานบอกเล่าของศาลไทย", หน้า 131.

สมัครใจด้วย¹⁰⁵

ข้อจำกัดเกี่ยวกับคำบอกกล่าวของผู้ร่วมกระทำความผิดที่รับฟังได้ คือ

1. เป็นคำกล่าวเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการกระทำความผิด ซึ่งคำกล่าวของผู้ร่วมกระทำความผิดนั้นมักเป็นการสนับสนุน หรือแสดงให้เห็นถึงการกระทำความผิดที่อยู่ในตัว ไม่ว่าจะโดย การกระทำหรือคำพูด เช่น คำพูดที่เป็นการขู่เชิญ ยุยงการกระทำความผิด คำพูดที่บ่งบอกถึงความผิด ที่กระทำอยู่

2. คำกล่าวของผู้ร่วมกระทำความผิดต้องกระทำขึ้นในระหว่างที่มีการร่วมกระทำความผิดอยู่ ซึ่ง อาจกล่าวก่อนการดำเนินการหรือระหว่างที่มีการกระทำความผิดนั้น เช่น การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจ เข้ามามีส่วนร่วมในการเขียนรายงานเท็จ เพื่อปิดบังการมีส่วนร่วมกระทำความผิดของตนในความผิด ฐานปล้นทรัพย์ หรือการยกย้ายศพหลังจากการฆาตกรรม¹⁰⁶

ในคดี *Krulewitch V. United States* ศาลถือว่า เป็นการไม่ถูกต้องที่จะยอมรับพยานหลักฐานซึ่งเป็นคำกล่าวของผู้กระทำความผิดร่วม ซึ่งคำกล่าวนี้ได้กระทำขึ้นหลังจาก การกระทำความผิดได้สิ้นสุดลงและผู้มีส่วนร่วมได้ถูกจับแล้ว¹⁰⁷

ศาลสหรัฐอเมริกาได้วินิจฉัยหลัก "คำรับของผู้ร่วมกระทำความผิดกับจำเลย" ไว้ในคดี *People V. Lawrence* 25 CA. 3d. 498, (1972). จำเลยในคดีนี้ถูกฟ้องว่าสมคบกับบุคคลอื่นทำการฆาตกรรม (Conspiracy to commit murder) ข้อเท็จจริงปรากฏว่า หลายวันหลังจากฆาตกรรม เพื่อนของจำเลยซึ่งได้ร่วมสมคบกระทำความผิดด้วยกันได้กล่าวขึ้นว่า จำเลยนี้ได้ไปยังสถานที่นัดหมาย และได้รับเอาเงินส่วนแบ่งที่ได้มาจากการจ้างฆ่า จำเลยได้ คัดค้านคำรับของเพื่อนจำเลยดังกล่าว โดยให้เหตุผลว่า เป็นคำรับนอกศาลของจำเลยที่ร่วม กระทำความผิด และเป็นพยานบอกเล่าที่รับฟังไม่ได้ คดีนี้ศาลเห็นว่า ส่วนหนึ่งของแผนการนอกจาก ฆาตกรรมแล้ว คือ การแบ่งทรัพย์สินและเงินที่ผู้กระทำความผิดได้มาจากการฆาตกรรม ดังนั้น

¹⁰⁵ *Glasser V. United States*, 315 U.S. 60, 62 S. Ct. 457, 86 L. Ed. 680 (1942), quoted in LaFave, Wayne R. and Scott, Austin W. *Criminal Law*. P. 475

¹⁰⁶ *Dailey V. State*, 233 Ala. 384, (1937), *Ibid.*, p. 457

¹⁰⁷ 336 U.S. 440 (1949)

คำบอกกล่าวของผู้ร่วมกระทำผิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของจำเลยในการไปยังสถานที่นัดหมาย และรับเอาเงินส่วนแบ่งจึงรับฟังได้แม้จะเป็นพฤติกรรมภายหลังที่มีการฆาตกรรมเกิดขึ้นแล้วก็ตาม เพราะตราใบที่ซึ่งมีการสมคบกันและการดำเนินการไปสู่เป้าหมายของการสมคบยังไม่สำเร็จ คำรับของผู้ร่วมกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับจำเลยย่อมรับฟังได้

ข้อสังเกต คำรับของผู้ร่วมกระทำผิดกับจำเลยดังกล่าวจะรับฟังยืนยันจำเลยได้ เฉพาะในความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) เท่านั้น ไม่รวมถึง ความผิดฐานอื่น ๆ นอกเหนือจากการสมคบกัน และไม่ขยายไปถึงการกระทำอื่นใดหลังจากเป้าหมายของความผิดนั้นเสร็จสิ้นลง

3. คำบอกกล่าวของผู้ร่วมกระทำผิดที่รับฟัง เป็นพยานหลักฐานยืนยันผู้ร่วมกระทำผิดอื่น ๆ ได้ นั้น ผู้บอกกล่าวจะต้องเข้าร่วมสมคบกระทำความผิดโดยสมัครใจด้วย

การใช้หลักการสมคบกันกระทำความผิดเพื่อปราบปรามองค์กรอาชญากรรมในประเทศคอมมอน ลอร์

เมื่อพิจารณาหลักการสมคบกันกระทำความผิด (CONSPIRACY) ตามหลักกฎหมายคอมมอน ลอร์ จะพบว่า ได้มีการใช้หลักการสมคบกันกระทำความผิดเพื่อป้องกันการกระทำความผิดกันอย่างกว้างขวาง และนอกจากนี้ยังได้มีการใช้หลักการสมคบกันกระทำความผิดเพื่อปราบปรามการกระทำความผิดที่มีลักษณะองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) ด้วย กล่าวคือ

การกระทำความผิดในรูปแบบขององค์กรอาชญากรรมนี้ หัวหน้าหรือผู้ที่อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิดเป็นบุคคลสำคัญที่มีผลต่อการคงอยู่หรือการล้มเลิกองค์กรอาชญากรรมได้ ดังนั้นการปราบปรามองค์กรอาชญากรรมจึงอาจพิจารณาถึงการดำเนินคดีความผิดกับหัวหน้าหรือผู้ที่อยู่เบื้องหลังนั้น ซึ่งเมื่อพิจารณาลักษณะการกระทำความผิดของหัวหน้าหรือผู้ที่อยู่เบื้องหลังองค์กรอาชญากรรมจะพบว่าหัวหน้าหรือผู้ที่อยู่เบื้องหลังนั้น จะเป็นผู้กำหนดแผนการเพื่อให้บุคคลอื่นกระทำความผิด โดยไม่ได้เป็นผู้ลงมือกระทำความผิดเอง หรืออยู่ในเหตุการณ์กระทำความผิด ในการใช้หลักการสมคบกันกระทำความผิดเพื่อดำเนินการกับหัวหน้าหรือผู้ที่อยู่เบื้องหลังการกระทำผิดนี้ สาเหตุสำคัญของการสมคบกันกระทำผิดคือการตกลงกัน (Agreement) ซึ่งการตกลงกันนี้อาจกระทำได้โดยตรงหรือโดยปริยาย โดยลายลักษณ์อักษรหรือโดยวาจา หรือในกรณีที่มีการกระทำภายใต้วัตถุประสงค์เดียวกันบ่อยครั้งโดยวิธีการเดียวกันโดยคนหนึ่งกระทำส่วนหนึ่งของการกระทำ และอีกคนหนึ่งกระทำในอีกส่วนหนึ่งของการกระทำเพื่อจะให้การนั้นบรรลุผล ก็อาจถือเป็นการตกลงกัน

ได้ โดยผู้ร่วมตกลงอาจจะไม่อยู่ในสถานที่เดียวกันหรือไม่เคยรู้จักกันมาก่อน หรือไม่รู้แผนการทั้งหมดก็ได้ ดังนั้น การที่หัวหน้าหรือผู้ที่อยู่เบื้องหลังองค์กรอาชญากรรมได้กำหนดแผนการเพื่อให้บุคคลอื่นกระทำความผิดแม้จะไม่ได้ลงมือกระทำความผิดด้วยตนเอง หัวหน้าหรือผู้ที่อยู่เบื้องหลังนั้น ก็มีความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) ได้

ข้อสังเกต การตกลงกัน (Agreement) ในความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) จะมีขอบเขตที่กว้างขวาง เพื่อครอบคลุมลักษณะการกระทำของหัวหน้าหรือผู้ที่อยู่เบื้องหลังให้เป็นความผิด

ในการพิสูจน์ความผิดของหัวหน้าหรือผู้ที่อยู่เบื้องหลังองค์กรอาชญากรรมนั้น โดยลักษณะการตกลงแผนการกระทำความผิด จะใช้วิธีอ้อมค้อม ซ่อนเร้น ลักลอบ และปกปิดเป็นความลับยากแก่บุคคลภายนอกจะรู้ได้ ในการแสวงหาพยานโดยตรง (Direct Evidence) เพื่อพิสูจน์ความผิดจึงกระทำได้ลำบาก เพื่อแก้ไขปัญหานี้ การพิสูจน์เกี่ยวกับการสมคบกระทำความผิดจึงสามารถรับฟังพยานพหุเหตุแวดล้อมกรณี (Circumstantial Evidence) และมีข้อยกเว้นหลักห้ามรับฟังพยานบอกเล่า (Hearsay Exception) โดยสามารถรับฟังคำรับของผู้ร่วมกระทำความผิด (Co-conspirator) ซึ่งการรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวนี้ ย่อมสามารถสืบสาวถึงหัวหน้าหรือผู้ที่อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิดได้ ตัวอย่างเช่น X ได้ตกลงวางแผนปล้นธนาคารกับ D1, D2 และ D3 โดยที่ D1, D2 และ D3 ไม่เคยรู้จักกันมาก่อนเลย ดังนั้นการสมคบกันดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันแบบ "ล้อรถ" (Wheel Conspiracy) โดย X ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง (Hub of the wheel) ถ้า D1 ถูกจับกุมดำเนินคดี และรับว่าได้สมคบกระทำความผิดกับ X คำรับของ D1 ก็สามารถรับฟังยืนยันกับ X ได้และถ้า X รับว่าได้สมคบกับ D2 และ D3 ด้วย คำรับของ X ก็ฟังยืนยัน D2 และ D3 ได้ ดังนั้น ทั้งหมดจึงอาจถูกฟ้องในข้อหาสมคบกระทำความผิดได้ เป็นต้น

และ เมื่อมีการกระทำความผิดตามที่ตกลงกันนั้น หลักการสมคบกระทำความผิดย่อมสามารถดำเนินการเพื่อให้ผู้เป็นหัวหน้าองค์กรหรือผู้ที่อยู่เบื้องหลังการกระทำผิดต้องรับผิดชอบร่วมกับผู้ลงมือกระทำความผิดได้ กล่าวคือ เมื่อหัวหน้าหรือผู้ที่อยู่เบื้องหลังได้สมคบกับผู้ลงมือกระทำความผิด หัวหน้าหรือผู้ที่อยู่เบื้องหลังนั้น นอกจากจะต้องรับผิดชอบในความผิดฐานสมคบแล้ว ยังต้องรับผิดชอบในความผิดตามวัตถุประสงค์ของการตกลงกันนั้นอีกกระทงหนึ่งด้วย ตามหลักความรับผิดชอบจากการกระทำของบุคคลอื่น (Vicarious Liability) โดยความรับผิดชอบดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นความรับผิดชอบเด็ดขาด (Strict Liability) ซึ่งการที่ผู้เป็นหัวหน้าองค์กรหรือผู้ที่อยู่เบื้องหลังนั้น

ต้องรับผิดเป็นสองกระทงความผิด เพราะปัจจุบันไม่ได้ใช้หลักความกลืนกันของความผิด (Merger Doctrine) ความผิดฐานสมคบ (CONSPIRACY) จึงไม่กลืนเข้าไปในความผิดหลัก (Substantive Crime)

ดังนั้นจะเห็นว่า ในการใช้หลักการสมคบกระทำความผิดเพื่อดำเนินการกับหัวหน้าองค์กรหรือผู้ที่อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิดนั้น บทบัญญัติการสมคบกระทำความผิด (CONSPIRACY LAW) ได้ครอบคลุมลักษณะการกระทำของหัวหน้าองค์กร หรือผู้ที่อยู่เบื้องหลังให้เป็นความผิดฐานสมคบได้ และในการพิสูจน์ความผิดของหัวหน้าหรือผู้ที่อยู่เบื้องหลังนั้น การรับฟังพยานพฤติเหตุแวดล้อมกรณี (Circumstantial Evidence) และการรับฟังคำรับของผู้ร่วมกระทำความผิด (Co-conspirator) ย่อมสามารถพิสูจน์ความผิดของหัวหน้า หรือผู้ที่อยู่เบื้องหลังนั้นได้ และเมื่อผู้เป็นหัวหน้าหรือผู้ที่อยู่เบื้องหลังนั้นรับผิดในความผิดฐานสมคบได้แล้ว โดยอาศัยหลักความผิดจากการกระทำของบุคคลอื่น (Vicarious Liability) ผู้เป็นหัวหน้าหรือผู้ที่อยู่เบื้องหลังนั้น ก็อาจต้องรับผิดในความผิดที่ลูกน้องได้กระทำขึ้นตามแผนการได้

ดังได้กล่าวแล้วนี้เป็นลักษณะการสมคบกระทำความผิด (CONSPIRACY) ตามกฎหมายคอมมอน ลอว์ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันหลักการสมคบกระทำความผิด นอกจากจะใช้ในการป้องกันการลงมือกระทำความผิด ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญของหลักการสมคบกันกระทำความผิดแล้ว ยังได้มีการพัฒนาหลักการสมคบกระทำความผิดเพื่อใช้ในการปราบปรามการกระทำความผิดที่กระทำโดยบุคคลหลายคนเกี่ยวข้องกันหรือมีลักษณะ การกระทำในรูปแบบขององค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) อีกด้วย สำหรับในประเทศไทยก็มีการบัญญัติให้การสมคบกันบางลักษณะเป็นความผิดขึ้น ซึ่งผู้เขียนจะได้กล่าวถึงลักษณะที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันของหลักการ ตลอดทั้งการบังคับใช้กฎหมายสมคบกระทำความผิดโดยละเอียดในบทต่อไป